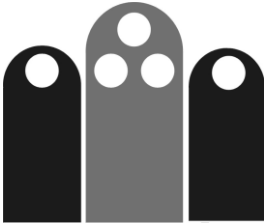

papur

priorddy

**Wele'n sefyll rhwng y myrtwydd
wrthrych teilwng o'm holl fryd,
er mai o ran yr wy'n adnabod
ei fod uwchlaw gwrthrychau'r byd:
henffych fore
y caf ei weled fel y mae.**

Ann Griffiths (1776-1805) - Caneuon Ffydd: 319

Dewiswyd gan Gwenda Edwards *Gweler y rheswm am ei dewis y tu mewn*

**DATHLU PEN-BLWYDD Y PRIORDDY YN 150 OED
PAPUR MAI 2021
Rhifyn 344**

Dathlu'r 150

'Y mae dathlu liwbilî yr Eglwys hon yn golygu ein bod yn falch ohoni, yn llawenhau o'i phlegyd.'

Dyma eiriau agoriadol Y Parchg E Keri Evans yn y gyfrol *Hanes Eglwys Annibynnol Y Priordy, Caerfyrddin* a gyhoeddwyd yn 1931, adeg dathlu 50 mlynedd sefydlu'r Achos.

A dyma ni, ganrif yn ddiweddarach, yn dathlu 150 mlynedd. Gobeithio'n wir bod y geiriau agoriadol i'r gyfrol yn eiriau i ni heddi hefyd. Rydym yn sicr yn falch o hanes Eglwys Y

Priordy ac yn llawenhau yn ei thystiolaeth loyw i'r Arglwydd Iesu dros gynifer o flynyddoedd.

Edrychwn ymlaen at weld cyfrol E Keri Evans wedi ei diweddarau dan olygyddiaeth Elinor Wyn Reynolds yn nes ymlaen y flwyddyn hon. Yn ogystal â llawenhau yn ei hanes, cawn gyfle hefyd i ddiolch o'r newydd am ei dechreuadau, a hynny mewn ysgoldy yn Heol Y Prior. Onid yw hi'n hyfryd meddwl taw yn yr Ysgol Sul y cychwynnodd yr eglwys hon? Diolchwn am y cenedlaethau o blant a fagwyd yn Y Ffydd o fewn i'r muriau hyn, a llawenydd mawr i bawb yw gweld y genhedlaeth nesaf yn chwarae ei rhan yn llawn ym mywyd yr eglwys heddiw.

Rhaid canmol mentergarwch sylfaenwyr yr Achos. Prynodd Y Parchg Cadvan Jones, gweinidog cynta'r Priordy, ddarn o dir er mwyn codi'r capel ar gost o £600 a olygodd ddyled mawr cyn dechrau adeiladu! Codwyd Y Capel yn 1876 a'r ddyled yn cynyddu i £2,200. Roedd y ddyled wedi ei chlirio yn llwyr erbyn 1886.

Mentergarwch, gweledigaeth a hyder. Dysgwn gan sylfaenwyr yr eglwys hon nad oes angen ofni mentro dan arweiniad Duw, ac y dylem gael hyder yn ein gweledigaeth.

Ganrif a hanner yn ddiweddarach, ein gweddi ar gyfer blwyddyn y dathlu a thu hwnt iddi yw i ni ailfeddiannu'r un ysbryd mentrus ag a gafwyd gan ein cyn-dadau wrth i ni gynllunio'n dyfodol.

Pen-blwydd Hapus Eglwys Y Priordy.

Gweddi o Ddiolchgarwch ac Ymrwymiad

Arglwydd, diolch i ti am dy Eglwys ar y ddaear hon.

**Diolchwn yn arbennig am y rhan fechan hon o'th Eglwys
fyd-eang di
sy'n cwrdd o fewn i furiau Capel Y Priordy.**

**Diolchwn am ei dechreuadau,
am weledigaeth a dycnwch ein cyndadau;
am eu hawydd a'u mentergarwch,
a'r ysfa oedd ynddynt i dystio i Ti yn yr ardal hon.**

**Dathlwn dystiolaeth Capel Y Priordy dros y ganrif a hanner
diwethaf.**

**Diolchwn am y ffyddloniaid a gamodd dros drothwy'r drws;
am bob gweddi a offrymwyd,
am bob emyn a ganwyd,
am Y Gair a rannwyd,
ac am gymdeithas glòs dy bobl ar hyd y cenedlaethau,
Diolchwn i Ti Arglwydd.**

Am waith yr Ysgol Sul;
 Am y cenedlaethau o blant a addysgwyd yn y Ffydd,
 Am ymrwymiad athrawon cydwybodol,
 ac am awydd rhieni i fagu eu plant yng nghymdiethas dy eglwys,
 Diolchwn i Ti Arglwydd.

Wrth ddiolch am orffennol Y Priordy,
 gweddiwn dros ei phresennol,
 wrth iddi geisio codi a darganfod y ffordd ymlaen wedi'r
 cyfnod clo,
 a gweddiwn dros ei dyfodol.

Yn ein diolchgarwch, helpa ni i ymwroli o'r newydd i waith
 Dy efengyl,
 er mwyn cadw fflam ffydd ynghyn,
 a sicrhau y bydd i'r eglwys yn Y Priordy barhau i fod yn oleuni ar
 fryn sy'n pelydru cariad Crist i'w chymuned.

Yn enw Iesu Grist,
 Amen

DARLLENIAU

Mis Ebrill	Darlleniad
Wythnos 1	Ioan 15: 1-9
Wythnos 2	Ioan 15: 9-17
Wythnos 3	Ioan 17: 6-19
Wythnos 4	Ioan 15: 26-27; 4b-15
Wythnos 5	Ioan 3: 1-17

**PEN-BLWYDD HAPUS!
CAPEL Y PRIORDY'N 150 OED
7 Mai 1871 –2021**

Wel, mae'r pandemig wedi cyfyngu ychydig ar ein dathliadau ni yn y Priordy hyd yn hyn! Ond fel tamaid i aros pryd, mae'n fraint cael cynnwys cyfraniadau ac atgofion gan rai sy'n dal cyswllt agos â'r Priordy yn y rhifyn hwn o'r Papur. Maen nhw'n cynrychioli llawer iawn mwy, wrth gwrs, a fyddai'n gallu cyfrannu yn yr un modd.

Gwerthfawrogwn hefyd y cyfarchion a dderbyniwyd gan Undeb yr Annibynwyr Cymraeg, Cyfundeb Gorllewin Caerfyrddin, Cyngor Sir Gâr a Chyngor Tref Caerfyrddin. Diolch yn fawr iawn iddynt i gyd.

Y Dechreuadau

Dechreuodd yr achos pan sefydlwyd ysgoldy yn Heol y Prior i gymryd lle ysgoldy'r Tanerdy a oedd wedi mynd yn adfeilion.

Am gyfnod hir, rhwng dadfeilio'r ysgoldy yn y Tanerdy a symud i Heol y Prior, cynhaliwyd yr ysgol hon yn nhŷ Daniel Jones, Y Ffatri. Bu Daniel Jones farw ym 1899 wedi oes hir. Fe ar y pryd oedd yr hynaf o ddiaconiaid yr eglwys, ac mae ei gydswyddogion yn cofio amdano ac yn dweud 'Gwelodd ddydd y pethau bychain; bu "ysgol fach Cwmoernant" (fel y'i gelwid gynt) yn cael ei chynnal yn ei dŷ ef am dymor, a llawenydd nefolaidd iddo oedd gweled y "fechan yn fil, a'r wael yn genedl gref".'

Y cam nesaf

Mae'n ymddangos mai'r Parchg D Cadvan Jones a oedd ar y pryd yn weinidog ar eglwys Abergwili a gymerodd y cam nesaf. Gwelodd yr angen am eglwys lawn yn y rhan hon o'r dref, ardal ddiwydiannol ar y pryd hwnnw. Ymgynghorodd â gweinidogion eglwysi Annibynnol eraill y dref, Heol Awst a Heol Undeb, a chafodd gefnogaeth barod ganddynt hwy a chan eglwys Abergwili i sefydlu'r achos newydd. Roedd Cadvan Jones wedi prynu ystordy yn Heol y Prior a'i addasu at bwrpas yr Ysgol Sul. Ond roedd yn amlwg fod angen eglwys yn y cylch ac felly ar 17 Ebrill 1871 cynhaliwyd

cyfarfod i gysegru'r adeilad, a naw o weinidogion yn cymryd rhan ac yna, ar 7 Mai 7, sefydlwyd eglwys gyda deugain o aelodau.

Mae'n rhaid fod y Parchg D Cadvan Jones yn ŵr penderfynol ac ymroddgar. Ym mis Gorffennaf 1871, darllenwn amdano yn dwyn hanes yr eglwys newydd i sylw Cymanfa Orllewinol Deheudir Cymru yn Llanelli ac yn dweud ei fod wedi prynu tir er mwyn codi capel newydd, fod hynny eisioes wedi costio £600, a'u bod o'r herwydd mewn dyled o £400, ac yn gofyn am ganiatâd y Gymanfa i gasglu arian yn eglwysîr cylch.

Y Capel newydd

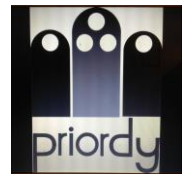
Codwyd y capel presennol yn 1876, ac erbyn 1886 cliriwyd y ddyled (sef £2,200), drwy haelioni aelodau a charedigrwydd cyfeillion o'r tu allan.

Doedd neb yn gwybod pa enw i'w roi ar y Capel. A ddylid rhoi enw Beiblaidd? Roedd y dewis terfynol yn sicr yn un hapus iawn. Nid nepell o sail y capel newydd bu yna briordy arall, wedi'i sefydlu o dan y Normaniaid, ac yn corffori rheolau a disgyblaethau'r Canoniaid Duon. Yn y priordy hwnnw, mae'n bosib, y casglwyd at ei gilydd gynnwys un o'r llawysgrifau Cymraeg hynaf sydd ar gael, 'Llyfr Du Caerfyrddin'. Oes, mae sŵn cerddeddiad y canrifoedd yn y gair 'Priordy'. Ac awgrym o lawer dull a llawer modd o gyflwyno a lledaenu'r Efengyl.

Cynyddoedd rhif yr aelodau o 40 ym 1871 i 100 ym 1873, i 250 erbyn 1886 ac i bron dri chant erbyn diwedd y ganrif. Rhaid cofio fod y rhain yn flynyddoedd mawr Annibyniaeth o ran rhif aelodau eglwysî a gwrandawyr. Cyrhaeddodd mynychu lle o addoliad ei benllanw ym mlynnyddoedd y Diwygiad.

Heddiw

Sicrhodd y Priordy weindogaeth gyson ar hyd blynyddoedd hir ei hanes, a sefydlwyd saith gweinidog arall yn eu tro i olynu'r Parchg D. Cavan Jones. Erbyn heddiw rhif ei haelodaeth yw 200+ ac mae yma eglwys lawn bwrlwm a gweithgarwch.

***Ac o raid, bydd Gair yr lôr
yn parhau yn Nhŷ'r Prior.***

(Tudur Dylan Jones)

(Defnyddiwyd rhagair Y Parchg T James Jones o'r gyfrol Braslun o hanes achos Y Priordy (1971) yn sail i'r uchod ynghyd â pheth hanes yng nghyfrol Y Parchg E Keri Evans Hanes Eglwys Annibynnol Y Priordy Caerfyrddin (1926))

UNDEB YR ANNIBYNWYR CYMRAEG

Union of Welsh Independents

Ysgrifennydd Cyffredinol / General Secretary:
Y Parchg / The Revd Dyfrig Rees, B.D.
e-bost / e-mail: dyfrig@annibynwyr.cymru

Ysgrifennydd Gweinyddol / Administrative Secretary:
Miss Eirwen Ann Williams, A.C.I.B.
e-bost / e-mail: ann@annibynwyr.cymru

Tŷ John Penri
5 Axis Court
Parc Busnes Glanyrafon
Bro Abertawe / Swansea Vale
Abertawe / Swansea
SA7 0AJ

Ffôn / Tel: 01792 795888
e-bost / e-mail: undeb@annibynwyr.cymru
www.annibynwyr.cymru

At Eglwys y Priorddy, Caerfyrddin.

15 Ebrill 2021.

Annwyl Gyfeillion,

Cyfarchion cynnes i chi o Dŷ John Penri.

Ymddengys mai blwyddyn arbennig iawn oedd 1871; blwyddyn geni Eglwys y Priorddy, Caerfyrddin ac Undeb yr Annibynwyr Cymraeg, gyda'r naill yn blaenori'r llall, o ychydig fisoedd. Bu perthynas dda rhyngddynt dros y cenedlaethau â'r cyd-gerdded cyson, agos a chlos iawn dros ambell gymal, yn dod â llawer o fudd a bendith iddynt. Daw'r berthynas i fan arbennig eleni, eto, wrth weld gweinidog y Priorddy, Y Parchg. Beti-Wyn James, yr ail o weinidogion yr eglwys, yn dod i gadair yr Undeb. Bu'r Parchg. L. Alun Page yn llywydd yn 1978/9.

Plentyn twf aruthrol a datblygiad anghydfurfiaeth hanner ola'r bedwaredd ganrif ar bymtheg yw'r Priorddy. Ffrwyth gweledigaeth ein hynafiaid a fu'n ddigon effro i ymateb i angen y dydd a mentro mewn ffyrdd newydd ac arloesol i gyfarfod â gofynion tref ar ei thyfiant a cheisio diwallu archwaeth ysbrydol poblogaeth gynyddol. I'r eglwys fod yn ffyddlon i'r weledigaeth gychwynnol honno a bod yn gyfrwng i feithrin bywyd yn ei gyfanrwydd ymhlith ei phobl a'i chymuned yn lletach sydd destun i ymfalchio a llawenhau ynddo.

Deil y Priorddy'n eglwys flaengar, fentrus, parod i geisio ffyrdd newydd ac amgen o gyflwyno'r Efengyl mewn modd byw, perthnasol i'w dydd. Onid felly, wnaeth Crsitnogion glannau Tywi erioed, o ddyddiau'r mynachod cynnar fu'n cerdded llwybrau coll y Priorddy cynta'n deg.

Yr wyf yn uno â chi mewn clod a diolch i Dduw am fywyd a gwaith clodwiw yr eglwys dros ganrif a hanner ac am ei hymateb ffyddlon i alwad Iesu arni dros y blynyddoedd.

Carwn ddymuno i chi ddathliad bendithiol fydd yn eich hysgogi i fwrw ymlaen â'r gwaith i bennod newydd.

Yn gywir,

CYFARCHION Y CWRDD CHWARTER

BRAINT i mi ar ran Cyfundeb Gorllewin Caerfyrddin yw cael llongyfarch Eglwys y Priordy ar achlysur mor bwysig yn ei hanes. Wrth i chi ddathlu ffurfio a chorffori 'r Eglwys, gallwch ond ymfalchïo ac edmygu ymdrech yr aelodau cynnar am eu gweledigaeth eglur.

Pa well hysbyseb i Gristnogaeth na chael adeilad godidog, ac Eglwys fywiog ar y briffordd yn arwain i mewn i dref Caerfyrddin? Mae darllen am hanes datblygiad yr Eglwys yn ddiddorol, a braf yw gweld y bwrllwm s'yn bodoli heddiw, a'r Eglwys yn parhau i ddatblygu ac ymestyn y ffiniau.

Mae Cyfundeb Gorllewin Caerfyrddin yn gwerthfawrogi yn fawr iawn gyfraniad cyson a chefnogaeth yr Eglwys i bob agwedd ar waith y Cyfundeb.

Dymuniadau gorau a phob rhwyddineb i chi yn Weinidog, swyddogion ac aelodau wrth i chi gario ymlaen gyda'r gwaith pwysig o ddatblygu achos Iesu Grist yn y dref a'r cyffiniau. Ewch ymlaen yn hyderus am eich bod yn Eglwys gref, brysur, a bod yr aelodau presennol yn barod i wynebu heriau'r dyfodol trwy ddatblygu a newid.

BOED bendith Duw ar weithgareddau'r Eglwys i'r dyfodol.

PANED A SGWRS

Bore Mercher, 12 Mai 2021 am 11 o'r gloch

PANED CYN NOSWYLIO

Beth am ymuno â ni am sgwrs fer a phaned cyn noswylio?

Nos Fercher 26 Mai 2021 am 8 yr hwyr

Byddwch yn derbyn y dolenni ar gyfer y cyfarfodydd hyn mewn da bryd

**CYFARCHION
CYNGOR SIR GÂR**

Mae Capel y Priordy yn hawlio lle anrhydeddus yn hanes anghydfurfiaeth Tre Caerfyrddin. Fe gafwyd lle anrhydeddus i alw'n gartref canrif a hanner yn ôl gyferbyn â'r hen Dderwen ar y pryd, ond yn wahanol i'r Dderwen fe gadwodd y Priordy ei le. Er hynny, nid lleoliad sydd yn gwneud eglwys ond ei phobl ac mae pobl a chynulleidfaoedd ffydd Lôn y Priordy wedi gwasanaethu tref Caerfyrddin a'r cyffiniau yn gwbl anrhydeddus ar hyd y blynyddoedd. Fe lwyddodd y cynulleidfaoedd hynny i ddenu gweinidogion ymroddedig a medrus a fu'n arwain ac yn arddel y ffydd gydag argyhoeddiad a gweledigaeth gwbl eglur ar hyd y blynyddoedd. Dyw'r gweinidog presennol ddim yn eithriad i hynny ac mae hithau fel ei rhagflaenwyr wedi bod yn gaffaeliad i'r Priordy ac i'r dref.

Fel Arweinydd Cyngor Sir Gâr fe hoffwn ddymuno llongyfarchiadau gwresog y Cyngor i chi ar achlysur eich dathliad hanesyddol. Mae cyrraedd y cant a hanner yn achlysur arbennig i'w nodi a'i ddathlu ac yn garreg filltir sydd yn tystio i'ch ffydd a'ch brwdfrydedd, yn weinidog a chynulleidfafa. Ar ran Cyngor Sir Gâr, llongyfarchiadau twymgalon a phob bendith i'r dyfodol.

Cofion cynnes,

**Y Cynghorydd Emlyn Dole
Arweinydd Y Cyngor**

Maer Tref Caerfyrddin

Neuadd Ddinesig San Pedr

Maes Nott

Caerfyrddin

PLESER gennyf longyfarch Capel y Priordy wrth ddathlu 150 oed.

Mi wn fod y Capel hwn yn llwyddiannus iawn o dan arweinyddiaeth y Parchedig Beti-Wyn James gyda chydweithrediad swyddogion a gweddill aelodau'r Capel. Mae'r aelodau, o bob oedran, yn ffyddlon iawn ac, wrth gwrs, heb anghofio'r Ysgol Sul a'i llwyddiant yn amryw gystadlaethau e.e. pêl-droed, chwaraeon ayyb. Mae'r Capel hwn, hefyd, wedi medru cadw ei bobl ifanc sydd yn beth prin y diwrnodau yma.

Mae gan Gyngor Tref Caerfyrddin berthynas agos gyda'r Capel. Mae'r Capel wedi bod yn westeiwr i'r Cyngor ar Sul y Maer ers blynnyddoedd lawer gyda'r Parchedig Beti-Wyn James yn Gaplan i'r Maer sawl tro, fel ei rhagflaenydd. Rwyf yn mawr obeithio y bydd y berthynas agos hon yn parhau.

Rhaid hefyd longyfarch y gweinidog ar fel y mae wedi ac yn parhau i gynnal gwasanaethau yn ystod y cyfnod heriol hwn. Mae'r Parchedig Beti-Wyn James wed cynnal gwasanaeth pob dydd Sul drwy Facebook a YouTube, ac fe gefais yr anrhydedd o gymryd rhan trwy roi gair o weddi yn y gwasanaeth Gŵyl Dewi eleni.

FELLY plaser o'r mwyaf yw'ch llongyfarch ar yr achlysur arbennig hwn a gobeithio y bydd y Capel yn parhau yr un mor gryf am y 150 nesaf.

Y Cynghorydd Gareth John

Maer Tref Caerfyrddin

Mari Prtice....

Bu fy nhad, W B Griffiths yn weinidog yn y Priordy ddwywaith, ond mae fy atgofion i yn perthyn i'r cyfnod cyntaf, sef nôl yn y pedwardegau. Atgofion plentyn yw'r rhain ond maen nhw'n rhai byw iawn yn fy nghof.

Does dim amheuaeth fy mod yn rhan o gymdeithas fyrlymus eglwys fywiog.

Cerdded i'r cwrdd dair gwaith y Sul o'r Elmwydd (yr hen Fans) yn Long Acre Road (fel y gelwid hi bryd hynny). Gyda'r nos roedd hyn yn antur yng nghyfnod 'blackout' yr ail ryfel byd, yn wir, cerdded wnâi pawb bryd hynny. Os cofiaf yn iawn, dim ond dau aelod oedd yn berchen ar gar - y diaconiaid Mr W D

Davies, Parc y Groes, a Mr W R Jones, Gwynfryn. Mr Trefor Thomas oedd yr athro ysgol Sul gyda'r pwyslais ar ddysgu emynau o dan oruchwyliaeth Mr Dunn Williams. Cymraeg wrth gwrs oedd iaith y festri ond Saesneg siaradai'r plant gyda'i gilydd! Cofiaf yn dda y Cyrddau Mawr - dim un bregeth ond dwy mewn un oedfa gyda phregethwyr fel Elfed a HT Jacob, Abergwaun. Roeddent yn denu cynulleidfaoedd mawr fel bod yn rhaid dod â meinciau i mewn i'r capel a phobl

hyd yn oed yn eistedd ar risiau'r pulpud!

Ond y cof parhaol yw cofio carcharorion rhyfel o'r Almaen a fyddent yn dod i'r cwrdd yn rheolaidd ar ôl i'r rhyfel ddod i ben. Dechreuodd hyn ym mis Rhagfyr 1946 pan ofynnwyd i'm rhieni gymryd carcharor o'r gwerysll yng Nglangwili (lle mae'r ysbyty nawr) i'r Elmwydd dros Ddydd Nadolig. Cyrhaeddodd Willy Fach gyda dau warchodwr naill ochr iddo a'i gwrteisi tawel diymhongar yn amlwg o'r dechrau. Treuliwyd diwrnod dedwydd yn ei gwmni a dw i'n cofio iddo fe chwarae *tiddlywinks* gyda fi. Wrth iddo ymadael gyda'i warchodwyr, trodd wrth y drws a gofynnodd a gâi e ddod eto gyda'i ffrindiau a hefyd fynychu'r capel. yna ddechrau ar ymweliadau bob nos Sul â'r Priordy. Yn wir, byddai fy

nhad yn darllen o'r Beibl Almaeneg ar eu cyfer bob nos Sul, a byddent yn gwrandao'n eiddgar o'r galeri. Buont yn dod yn gyson tan 1948. Cadwodd Willy Fach mewn cysylltiad â mi ar hyd ei oes.

Bydd gennyf bob amser atgofion hyfryd o bobl gynnes agos-atoch, teyrngar a hael i'r gweinidog a'i deulu.

Dyfyniad o Raglen Cyfarfod Dathlu '71 Y Priordy -

Brodor o Pantcaws [W B Griffiths] a ddaeth yma ar ôl Keri [E Keri Evans].. Wedi bod yn dysgu am flwyddyn aeth i Goleg Myrddin ac yna ymlaen i Aberhonddu a Chaerdydd. Ar ôl bod yn weinidog yn Nhreharris daeth i'r Priordy, a'r ail ryfel byd wedi dechrau, a'r fyddin wedi cymryd meddiant o'r festri oddi tanom. Ond yn sŵn y rhyfel fe bregethwyd yr Efengyl yn ei grym....

DIOLCH YN FAWR

Cydnabyddir yn ddiolchgar gyfraniad

RITA BROWN

at gyhoeddi'r Papur y mis hwn

CWRDD GWEDDI

Nos Fercher – 5 Mai 2021 am 7

Croeso cynnes i bawb. Does dim rheidrwydd ar unrhyw un i gymryd rhan. Eich cwmni sy'n bwysig. Cyfle gwych i ymdawelu a myfyrio gyda'n gilydd. Cofiwch ymuno.

Byddwch yn derbyn y ddolen ar gyfer y cyfarfod hwn mewn da bryd

AR Y WE: www.priordy.org (yn cynnwys Papur Priordy)

Atgofion Mrs Irene Williams Capel y Priorddy, Caerfyrddin Awst 1951 – 1958

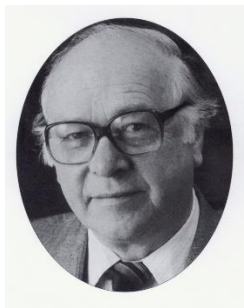

YN 1947 roedden ein dau yn chwech ar hugain oed. Derbyniodd Cyril alwad i fod yn weinidog ar eglwys Radnor Walk, Chelsea. Eglwys ifanc iawn oedd hon. Daeth yr aelodau o bob cwr o Gymru i chwilio am waith newydd a gobaith wedi diwedd yr Ail Ryfel Byd. Roedd gan y teuluoedd ifanc blant fel ninnau a llawer yn rhentu fflatiau yn y ddinas. Roedd rhai o'r aelodau wedi etifeddu tai crand am eu bod yn blant i deuluoedd a aeth i Lundain i sefydlu busnesau llaeth a bwyd flynyddoedd yn gynharach. Roedd cyflog gweinidog ar yr adeg honno yn fach iawn, saith bunt yr wythnos, ac roeddem yn byw mewn tŷ ar ochr y stryd a rentiwyd gan yr eglwys.

Y capel oedd canolfan ein bywyd ni a Chymry Llundain. Byddai tri chyfarfod bob Sul. Oedfa yn y bore, Ysgol Sul yn y prynhawn gyda the yn dilyn cyn y cwrdd nos. Roedd y gymdeithas yn cyfarfod ar nos Fercher gyda bwyd i bawb cyn iddynt fynd adref. Roedd digon o Gymraeg yn y capel a gartref ond doedd neb i chwarae gyda'r plant. Roedd Martyn Huw yn bedair oed ac yn barod i fynd i'r ysgol ac yn siarad Saesneg gyda phlant drws nesaf. Blwydd oed oedd Eryl Ann ar y pryd.

Dod i Gaerfyrddin

Derbyniodd Cyril alwad i'r Priorddy yn 1951 er mwyn i ni gael dod yn ôl i Gymru ac i'r plant gael magwraeth Gymraeg a Chymreig. Ar ei ffordd i'r capel ar Sul y 'prawf' cyfarfu â Mrs Roberts, Parc yr Ewig, Heol Bronwydd. Dywedodd wrtho, 'O'n i'n meddwl mai dyn mawr o Lunden oedd yn dod atom.' 'Wel o Lunden dwi'n dod.' 'Ond crwt ych chi,' meddai wrtho. 'Dwi'n ddeg-ar-hugain oed ac wedi fy ordeinio oddi ar 1944.' Bu Mrs Roberts yn ffyddlon iawn yn ystod ein cyfnod yma.

Daeth mam i Lundain i'n cynorthwyo gyda'r symud ym mis Awst 1951. Aeth Cyril â hi a'r plant i Paddington i gyfarfod â thrên De Cymru a fy nhad yn eu cyfarfod ar orsaf Llanelli. Cyrhaeddodd ein celfi fans y Priorddy, sef Yr Elmwydd, Erw Hir, ar ddydd lau a Cyril a minnau y diwrnod canlynol. Pan ddaeth fy rhieni â'r plant atom roedd Ann yn cysgu felly rhoddwyd hi'n syth yn y gwely. Gan fod Cyril yn pregethu i ffwrdd y Sul hwnnw aeth y plant a minnau i aros gyda brawd Cyril a'i wraig er mwyn i ni gael cwmni ac i ymlacio. Roedd Ann yn dal i gysgu ac felly y bu drwy'r dydd. Penderfynais y noson honno fod rhaid galw'r meddyg.

Ei gwestiwn cyntaf oedd, "Where has she been?" Roedd polio ar Ann. Nid oedd neb â'r clefyd yn yr ardaloedd hyn ac roedd Martyn wedi'i dala hi'n dynn y bore hwnnw. Y gred oedd fod rhywun ar y trê'n yn cario polio ac wedi'i drosglwyddo i Ann a Martyn ond roedd ef wedi chwydu a chael gwared o'r aflwydd ac felly'n holliaeth. Rhaid oedd mynd ag Ann fach i'r ysbyty arbennig yn Y Tymbl a bu yno am ddau fis a ninnau ond yn cael ei gweld drwy wydr. Doedd Ann ddim wedi dechrau siarad a phan ddaeth adref, doedd hi ddim yn ein hadnabod. Roedd ei boch fach chwith wedi syrthio chwarter i hannner modfedd ac nid oedd Martyn yn siŵr ô'i hadnabod. Bu'n rhaid ei ddysgu mai ei chwaer fach oedd hi a chyn gynted ag y rhoddwyd hi yn ei gôl roedd wedi dwli arni. Daeth Cyril o hyd i Bwyliad ifanc a oedd yn Iddew – un a gollodd ei rieni yn ffyrnau nwy Auschwitz yn ystod yr Ail Ryfel Byd. Roedd yr Iddew ifanc wedi llwyddo i ddianc ac wedi ymgartrefu yn agos atom. Byddai ef yn dod bob bore i drin boch Ann. Ar y dechrau roedd y driniaeth yn boenus a rhedai i ffwrdd pan welai ef, ond wrth i'w chroen galedu daethant yn ffrindiau mawr a hi fyddai'r cyntaf wrth y drws i'w groesawu. Bu'r driniaeth yn llesol. Talodd ffrind i ni fynd ag Ann i weld arbenigwr yn Harley Street. Canmolodd hwnnw waith yr Iddew gan ddweud y byddai boch Ann wedi dod yn berffaith erbyn iddi gyrraedd ei phen-blwydd yn bump oed. Yr holl ddigwyddiadau hyn sydd i gyfrif pahan nad oes gen i ddim cof o gwbl am gwrdd sefydlu na chwrdd croeso yn y Priordy.

Ganwyd Eirian John yn 1952 yn Yr Elmwydd a bu'r Dr Dorian Thomas yn dda iawn i ni. Ym Mehefin 1953 aethom â'r plant am wythnos o wyliau i Ddinbych-y-pysgod. Mwynhaodd y plant yn fawr a phenderfynwyd i fynd yn ôl i'r un man ymhen mis. Y tro hwn aeth Eirian i aros at fy rhieni er mwyn i mi gael seibiant. Gan fod trip Ysgol Sul Y Priordy yn mynd i Aberystwyth daeth Cyril yn ôl i Gaerfyrddin ar nos Fercher er mwyn mynd ar y trip y diwrnod canlynol. Tra'r oedd aelodau Priordy yn Aberystwyth roedd Ysgolion Sul eraill Caerfyrddin wedi dod i Ddinbych-y-pysgod a bu Martyn, Ann a minnau ar y traeth gyda nhw drwy'r prynhawn. Amser cinio ar y dydd Gwener gadewais Martyn i chwarae gyda'n ffrindiau ac aeth Ann a minnau i gyfarfod â Cyril oddi ar fws Caerfyrddin. Ar ein ffordd i'w gyfarfod bu damwain lle cafodd Ann niweidiau difrifol ac erbyn i Cyril gyrraedd yr oedd y ddwy ohonom yn yr ysbyty lleol. Ni ddaeth Ann oddi yno.

Yr oedd Cyril yn hynod o falch ei fod yn un o olynwyr y Parchedig E Keri Evans a fu'n weinidog yn y Priordy am bedwar deg wyth o flynyddoedd tan 1938. Un diwrnod galwodd ei ferch gyda ni yn Yr Elmwydd gan ddod ag anrheg i ni sef copi, wedi'i lofnodi, o lyfr ei thad, 'Fy Mhererindod Ysbrydol'. Tra'r oedd hi gyda ni, disgrifiodd fywyd yn y mans yn ei chyfnod hi. Treuliai ei thad ei holl amser yn ei stydi ac oherwydd hynny gwnaed 'hatch' yn y wal rhwng y stydi a'r gegin er mwyn trosglwyddo'i fwyd iddo. Ei mam felly a fagodd y teulu. Penderfynodd Cyril y byddai'n

well ganddo ef i'w stydi fod yr ochr arall i'r tŷ, lle roedd y ffenest yn edrych allan dros gae chwarae Ysgol Ramadeg y Bechgyn. Roedd nifer o dai crand iawn yn Erw Hir a morwynion yn rhai o'r cartrefi a'r perchnogion yn gwisgo eu dillad gorau i ginio bob nos. Nid felly roedd hi y Yr Elmwydd! Ond bu dwy o'r morwynion hynny'n garedig iawn i ni. Byddai Annie, Wellfield, morwyn perchennog y Lyric yn dweud, 'Ewch chi i'r cwrdd heno, dwi'n dod i edrych ar ôl y plant.' Byddai Mrs Olive, nad oedd yn aelod yn y Priordy yn anfon ei morwyn hithau, Ray, i fy helpu hefyd. Tân glo oedd ymhob ystafell yn Yr Elmwydd a chofiaf mai un o'r anrhegion cyntaf a gafodd Cyril a minnau oedd tunnell o lo gan y diacon hynaf, Mr Jones Gwynfryn, Parc Penllwyn, sef hen dad-cu Rhodri Evans, perchennog Bysiau Ffoshelig. Byddai croeso bob amser i bobl alw yn y mans a deuai llawer o gymwynaswyr yn eu tro i ddrws y cefn gan gynnwys Mr a Mrs Tom Thomas, rhieni Sulwyn ac Eifion. Un arall a fu'n garedig i Cyril oedd Mr Tommy Lloyd fferm Dolgwili, tad David Lloyd. Llifai'r afon Gwili drwy dir ei fferm ac yno y dysgodd Cyril i bysgota.

Aelodau a Gweithgarwch y Priordy

Roedd nifer aelodaeth y Priordy yn fawr ac yn cynnwys pobl o bob dosbarth yn y gymdeithas, ffermwyr, adeiladwyr, masnachwyr, gweithwyr rheilffordd a ffatri. Deuai llawer o'r aelodau o fyd addysg – rhai ohonynt ar staff Coleg y Presby a Choleg y Drindod ac athrawon cynradd ac uwchradd. Yn ei plith roedd Miss Megan Anthony, prifathrawes Ysgol Ramadeg y Frenhines Elizabeth i Ferched, a ddaeth yn ddiweddarach yn Mrs Benjamin Howell, gwraig prifathro Ysgol Ramadeg y Frenhines Elizabeth i Fechgyn. Ymhen blynnyddoedd penodwyd ef yn ysgrifennydd yr eglwys.

Llenwyd y sêd fawr â nifer o hynafgwyr cadarn a dibynadwy ac roedd llawer ohonynt yn garedig iawn i ni. Er nad oedd yr un wraig yn ddiakon roedd gwragedd y diaconiaid yn ymgymryd â phob gweithgaredd yn y capel. Un o'r diaconiaid oedd David Dyer, tad-cu Christine Davies, Dôl yr Abaty. Roedd ef yn adnabyddus i gylch eang o bobl am ei fod yn trin esgryn ac yn gwella llaweroedd. Ar ddechrau'r pumdegau byddai aelodau'n talu am eu seddau yn y capel ond roedd Cyril yn anhapus â'r arferiad hwnnw. Cododd y mater gyda'r diaconiaid. Dywedwyd wrtho fod yr arian hwnnw'n rhan o'i gyflog. Ond atebodd Cyril y byddai'n well ganddo'i golli. Ond er i dâl y seddau gael ei ddiddymu cododd ei gyflog beth bynnag y flwyddyn ganlynol!

Roedd yr aelodaeth yn ffyddlon i'r oedfaon a deuai amryw i ddosbarthiadau Ysgol Sul yr oedolion. Byddai dosbarth ar wahân i'r dynion a'r gwragedd. Mr Evan Evans, cynorsaf feistr, yn athro ar y dynion a Mr William Evans, tad Iris a Rhian, yn athro ar y gwragedd hŷn. Cyril oedd yn gyfrifol am ddosbarth y bobl ifanc. Gan ei fod yn awyddus iddynt gael cyfle i ymarfer siarad yn gyhoeddus y tu allan i'r capel, trefnodd iddynt gael cyfle i wneud hynny yn y YMCA, lle mae Llyfrgell y Sir heddiw. Y

Parchedig John Hughes oedd y warden yno a'r un oedd yn trefnu'r gweithgareddau. Mynychai rhwng saith deg a saith deg pump o blant yr Ysgol Sul. Ymhlith yr athrawon yr oedd Mrs Thomas, mam Sulwyn ac Eifion, Mrs Enid Jones, mam Catrin Heledd a Mrs Jane Evans, mam Iris a Rhian. Dechreuodd Cyril gyrrddau misol y plant a byddai'n defnyddio 'flannel graph' er mwyn dod â'r storïau Beiblaidd yn fyw. Bythefnos cyn y cwrdd plant, byddai Cyril yn mynd â'r themâu at Mrs Jane Evans, North Parade er mwyn iddi hi ddewis darlenniadau, cerddi ac emynau i gyd-fynd â'r thema. Yna byddai hi'n dosbarthu'r gwaith i'r plant gan roi cyfle i bawb yn eu tro. Cadwai gofrestr i sicrhau na fyddai'n anghofio am neb. Dysgai'r plant eu gwaith ar eu cof a byddent yn mynd i ymarfer eu heitem yn North Parade ar y nos Wener cyn yr oedfa. Byddai graen ar y gwasanaethau bob tro. Ymhlith y plant a gymerai ran yn y dyddiau hynny yr oedd Sulwyn Thomas a'i frawd Eifion, David Lloyd, Christine Davies, Ann Griffiths a'i brawd Ifor Evans a'u brodyr a'u chwiorydd a'r ddwy chwaer Iris a Rhian.

Yn ystod yr wythnos cynhelid Cwrdd Gweddi, Cwrdd y Bobl Ifanc a Chymdeithas y Chwiorydd. Deuai llawer o bobl i'r Cwrdd Gweddi gan gynnwys myfyrwyr o Goleg y Presby a oedd yn cael eu paratoi ar gyfer y weinidogaeth. Roedd Cyril ei hun wedi bod yn y Presby ac ar ôl i bawb weddio, byddai'n rhoi darlith fer er mwyn cynorthwyo'r myfyrwyr yn bennaf. Yn dilyn yr oedfa byddai'n gwahodd y myfyrwyr yn ôl i'r mans am sgwrs a phaned. Treuliai Cyril lawer iawn o amser yn y stydi yn paratoi dwy bregeth ar gyfer y Sul. Byddai 'heddwch a chymod' yn themâu cyson ynddynt ac ymaelododd yn gynnar iawn â Chymdeithas y Cymod. Codwyd amryw o aelodau'r Priordy i'r weinidogaeth sef Hywel Davies, Wernos Jones ac Eynon Thomas a fu'n weinidog yng nghapel Y Wig, Llangrannog. Roedd Eynon yn fab i un o'r diaconiaid sef Mr Thomas, a oedd yn ffermio ym Mhlas Gwyn ac a oedd yn hyddysg mewn Lladin a Groeg. Roedd cyfle gan rai a adawodd yr ysgol yn bedair ar ddeg oed i fynd i ysgol baratoawl y Myrddin, adeilad a oedd ar y safle lle mae'r Ganolfan Waith heddiw, yn Stryd Sant Ioan. Byddent yn cael cyfle i astudio Saesneg, Lladin a Groeg yno er mwyn eu galluogi i fynd ymlaen i'r Presby i'w hyfforddi ar gyfer y weinidogaeth.

Sefydlodd Cyril ddosbarth nos i astudio rhai o lyfrau'r Testament Newydd dros dri gaeaf. Ymysg yr aelodau yr oedd William Evans, tad Iris a Rhian a Tom Thomas, tad Sulwyn ac Eifion. Roedd Cyril wedi gofyn i aelodau'r dosbarth ddod â phensil coch i farcio'r geiriau allweddol a phensil gwyrdd i farcio'r geiriau llanw. Roedd hi'n oes wahanol iawn; bryd hynny cynhelid cyfarfodydd blynyddol a hanner blynyddol gydag un oedfa ar y nos Sadwrn er mwyn rhoi cyfle i aelodau o gapeli eraill y dref i fynychu. Byddai'r capel yn llawn ar gyfer yr oedfaon hynny. Cofiaf i'r Parchedig Joseph James, Llandysilio ddod i bregethu i un o'r gwyliau hynny yn 1955 ac iddo ddweud wrth Cyril "Cofia, swigen fach sydd yma, mae'r teid wedi mynd allan". Tybed ai un o sgil effeithiau'r Ail Ryfel Byd oedd hynny? Roedd amryw o'r 'Bevin Boys' a gonsgriptiwyd i

weithio yn y pyllau glo yn wrthwynebwyr cydwybodol. Pan fyddai'r bechgyn hynny'n cael eu gwysio i ymddangos mewn tribiwnlysoedd âi gweinidogion yno i'w cefnogi, yn eu plith y Parchedig D E Williams, Caersalem, Pontyberem, y Parchedig H R Morgan, Crwbin a'r Parchedig William Rees, Llangydeyrn, sef arweinydd ymgyrch lwyddiannus i rwystro boddi'r cwm er mwyn diwallu anghenion dŵr Abertawe.

Yn y cyfnod hwnnw roedd cwrdd Chwirydd llewyrchus iawn bob mis gyda rhwng saith ac wythdeg o aelodau. Bu dwy ysgrifenyddes yn ystod fy nghyfnod i, sef Mrs Emrys Lewis a Mrs Breen Turner a byddent yn gwahodd gwahanol siaradwyr i annerch pob cyfarfod. Ar y diwedd byddem yn cael paned o de a chacen ond cyn bo hir aeth yn gystadleuaeth i weld pwy oedd wedi gwneud y cacennau gorau. Felly penderfynwyd prynu byniau gydag arian y casgliad a oedd hefyd yn ddigon i dalu'r siaradwyr. Cynhelid Cwrdd Blyneddol Chwirydd y De yng nghapel y Tabernacl Treforus a byddai tua chwe chant yn bresennol bob tro. Ym mis Mawrth 1955 ymunodd grŵp mawr o'r aelodau mewn cyfarfod ar Sgwâr Nott i gofio llosgi'r Esgob Ferrar wrth y stanc bedwar can mlynedd ynghynt.

Byddwn wrth fy modd yn ymweld â chartrefi'r aelodau yn enwedig y rhai oedd yn methu dod i'r cwrdd. Un ohonynt oedd y wraig oedrannus, Mrs Williams, Merlin's View, Tanerdy, mam Mrs Breen Turner. Magwyd hi ym Mwlchycorn ac aeth ei phum brawd yn genhadon. Yn y nawdegau ysgrifennodd Cyril, 'Faith as a Grain of Mustard Seed', yn rhoi hanes John Thomas, un o'r brodyr a aeth yn genhadwr i Corea. Roedd Mrs Williams yn hyddysg iawn yn ei Beibl ac yn medru adrodd rheffynau o adnodaau, llawer mwy nag y medrwn i.

Bu nifer dda o briodasau yn ystod ein cyfnod ni yn y Priordy – rhai ohonynt rhwng parau nad oeddent yn aelodau yn y capel. Y rheswm am hynny efallai oedd fod y wledd briodas yn y dref ac yn y cyfnod hwnnw mae'n bosibl nad oedd gan y teuluoedd geir a'u bod yn dibynnu ar y trenau a'r bysiau i gyrraedd y dref. Weithiau byddai Cyril yn cael ei alw yn ystod y nos neu'r dydd i Adran Famolaeth Ysbyty Heol y Prior i fedyddio babanod. Byddai rhai rhieni yn awyddus i fedyddio'i baban cyn mynd adref a thro arall byddai meddyg yn awgrymu y dylid bedyddio baban bregus ei ieched.

Tra buom yn Yr Elmwydd croesawyd amryw o bobl diddorol iawn i'n haelwyd. Dwy ohonynt a fu'n aros gyda ni yn eu tro tra'r oeddent ar eu taith genhadol o gwmpas eglwysi'r De Orllewin, oedd y cenhadon Mair Griffiths o eglwys Minny Street Caerdydd a Gwyneth Evans o Aberhonddu. Roeddynt wedi dod yn ôl i Gymru o'u meysydd cenhadol i orffwys ac er mwyn sôn am eu gwaith a chasglu arian at y genhadaeth.

Byddai T J Evans, ysgrifennydd Capel y Bedyddwyr, y Tabernacl, yn gwahodd siaradwyr o bob rhan o'r byd i ddod i ddarlithio ar brynawn Sul yng nghyfarfodydd The Young Men's Fellowship. Byddai cyrddau blyneddol y Fellowship yn agored i

bawb; teithiau torfeydd mewn bysiau o Gwm Gwendraeth, Llanelli a Rhydaman iddynt. Ni fyddai Cyril a'r Parchedig Emrys Jones, gweinidog Heol Awst, yn medru mynd gan fod Ysgolion Sul yn y ddwy eglwys. Un o'r siaradwyr hynny oedd Martin Niemöller, y diwinydd Almaenig, a garcharwyd gan Hitler. Pan ddaeth ar daith i Gymru yn 1956 ymwelodd â ni yn Yr Elmwydd yng nghwmni gweinidog y Tabernacl, y Parchedig James Thomas.

Cymorth Cristnogol

Ar ôl darllen erthygl yn y Western Mail am y tlodi enbyd a'r newyn yn Ewrob a chyflwr truenus y ffoaduriaid cysylltais â Janet Lacey a oedd yn arwain Adran Cymorth Rhyng-Eglwysig a Ffoaduriaid y Cyngor Brydeinig, rhagflaenydd Cymorth Cristnogol. Hi oedd yr un a sefydlodd Wythnos Cymorth Cristnogol yn 1957. Daeth atom i aros lawer gwaith a bu'n ysbrydoliaeth i gychwyn gwaith Cymorth Cristnogol yng Nghaerfyrddin. Gyda chymorth Mrs Ray Jones, gwraig y Parchedig Emrys Jones Heol Awst a Mrs Lil Davies, gwraig y Parchedig Herbert Davies Capel Penuel a nifer o bobl eraill aethom ati i drefnu casgliad ar y stryd. Ein bocsys casglu oedd hen diniau Ovaltine er enghraifft a ninnau wedi gludo labeli o waith cartref yn arddangos yr enw Cymorth Cristnogol a rhif yr elusen. Daeth ein cegin ni'n swyddfa i wneud y trefniadau ac i gyfri'r arian - dimeiau, ceiniogau ac ambell i bishyn tair - yn gwneud cyfanswm o wyth deg punt. Trefnais gasgliad arall ym mis Mai 1958 cyn i ni symud i Gaerdydd.

Addysg Gymraeg

Yr adeg honno hefyd roedd llawer o Saesneg yn cael ei siarad yn y festri a thu allan i'r capel. Ond roedd awydd yn codi ymhlith llawer o bobl i geisio sefydlu ysgol gynradd Gymraeg yn y dref. Cynhelid amryw o bwyllgorau yn Yr Elmwydd gyda phobl dylanwadol fel yr Athro Jac L Williams yn bresennol. Cychwynnwyd Ysgol Gymraeg trwy sefydlu dosbarth Cymraeg yn Ysgol Gynradd Pentrepoeth lle'r oedd Miss Goodwin yn brifathrawes. Roedd Martyn a phlant eraill o'r Priordy ymhlith y disgyblion cyntaf a Mrs Enid Jones yn athrawes arnynt. Dangosai Martyn, yn gynnar iawn yn ei fywyd ei hoffter o chwarae rygbi. Yn ystod un gwyliau trefnodd fy nhad i saith o ffrindiau Martyn ddod o'r dref ar fws i Fancffosfelen i chwarae gêm o rygbi yn erbyn bechgyn y pentre. Colli fu'r hanes ond ar ôl te yn fy nghartref daethont adref i Gaerfyrddin ar y bws fel arwyr gan eu bod wedi cael teithio ar eu pennau'u hunain heb eu rhieni.

ROEDD ein cyfnod ni yng Nghaerfyrddin yn hollol wahanol i'r hyn yw bywyd i bawb erbyn hyn – cyfnod oedd o weithio caled ac o frwydro dros iaith a chyfiawnder. Dros y blynyddoedd gwelsom drai ar Gristnogaeth yng Nghymru. Ond mae'r oes dechnolegol, ddigidol hon wedi cynnig posibilïadau newydd i'r eglwysi a thrwy ei gallu yn y maes hwn mae Beti-Wyn wedi llwyddo i gadw drws y Priordy yn agored.

LLEFARU!

Gofynnwyd i mi sôn am y ddawn adrodd – a minnau'n gorfod dweud nad oeddwn wedi adrodd erioed! Llefaru oeddwn i ac mae byd o wahaniaeth rhwng y ddau!

Erbyn y flwyddyn 1946 roeddwn yn dysgu mewn ysgol gynradd ym Mae Colwyn ac yn byw gartref yn Nhalybont, Dyffryn Conwy. Yn y flwyddyn honno daeth Y Parchedig T Dewi Jones yn weinidog atom i Eglwys **Salem, Llanbedrycennin** – ewythr i'r Parchedig Jones Lewis a fu'n weinidog ar Eglwys Ffynnon-ddrain ar ddechrau'i yrfa yn y weinidogaeth. **Priod T Dewi Jones oedd**

Myra 'Crosslan' arbenigwr ar y llefaru a dyna ddechrau cael gwersi a threulio oriau pleserus yn y Mans yng nghwmni'r ddau. A dyna hefyd ble cwrddais i â **Nansi Hayes** am y tro cyntaf - hithau'n dod i aros yn y Mans, yn arbennig i gael gwersi llefaru.

Dilyn eisteddfodau lleol wedyn a mwynhau bob munud o'r ennill a'r colli. Mentro i ambell l Eisteddfod Genedlaethol wedyn a chael profi un awr fawr yn Eisteddfod Llanelli ym 1962 wrth gael y wobr gyntaf yn yr adroddiad i ferched. Diolch i Myra am y gwersi a'i chwmni yn yr eisteddfodau.

Diolch hefyd am y cyfoeth o gerddi a ddysgais yn ystod y cyfnod o gystadlu, er enghraifft Y Lôn Wen - Kate Roberts, Yr Iaith - T H Parry Williams, Cwm Tawelwch - J R Jones, Rhydcymerau - Gwenallt, i enwi dim ond ychydig.

Ailgydio yn y llefaru wedyn ar ôl I Tegid a Bedwyr ddangos diddordeb mewn mynychu eisteddfodau. Ar ôl un o eisteddfodau Aberteifi, cafodd Bedwyr ei enw yn y papur – AGED THREE TAKES THE CHAIR - a'r ddau yn cystadlu dan 5 oed. Tawelwch pan aeth Bedwyr ymlaen a'r arweinydd yn ei gymell i aros ond, wrth droi'n ôl eisteddodd yn y Gadair Farddol. Adroddodd yn y diwedd ond doedd fawr o drefn arno - roedd ei feddwl yn dal ar y Gadair!

Do, bu'r gwersi llefaru o fudd i mi a'r bechgyn ac yn werthfawr ar gyfer gwneud pethau cyhoeddus.

Erbyn hyn mae plant Tegid a Katherine yn elwa – Daniel yn llefaru a barddoni, Mathew yn fwy ar yr ochr gerddorol gyda drymiau, Joseff yn mwynhau llefaru a chwarae gitâr!! Ond mae pêl-droed hefyd yn rhan bwysig ym mywyd y tri!!

Diolch yn fawr iawn i Eirlys am yr hanesyn diddorol hwn a chofiwn yn werthfawrogol iawn am ei chyfraniad nodedig i fywyd a gwaith y Priordy dros flynyddoedd maith.

PLANT YSGOL SUL Y PRIORDY YN ARWAIN YR ORYMDAITH AR DDIWEDD Y 1960AU / DECHRAU'R 70AU

HOFF EMYN GWENDA EDWARDS

Wele'n sefyll rhwng y myrtwydd

RWY'N hoff iawn o emynau Ann Griffiths ac wedi dewis '*Wele'n sefyll rhwng y myrtwydd*' fel un o'm hoff emynau.

Mae Delyth G M Phillips yn ei llyfr gwerthfawr '*Cydymaith Caneuon Ffydd*' yn sôn fod yr emyn yn llawn o gyfeiriadaeth Feiblaidd. Daw'r darlun o'r gwrthrych rhwng y myrtwydd o Secharia 1:8; gwelir rhosyn saron yng nghaniad Solomon

2; ac mae'r cwestiwn yn y trydydd pennill '*Beth sydd imi mwy a wnelwyf/ag eilunod gwael y llawr?*' yn adleisio Hosea 14:8. Mae '*o am aros yn ei gariad ddyddiau f'oes*' ar ddiwedd y trydydd pennill yn ddeisyfiad gennyf innau hefyd.

Rydym fel teulu'n hoff iawn o sioeau cerdd Cwmni Theatr Maldwyn ac un o'r goreuon yw sioe 'Ann' a gyfansoddwyd ar gyfer Eisteddfod Genedlaethol Maldwyn a'r Cyffiniau ym Meifod yn Awst 2003. Penderfynwyd ar y dechrau wrth

gyfansoddi'r sioe na fyddent yn defnyddio emynau Ann Griffiths yn y sioe ond mae ei geiriau a'i hymadroddion wedi treiddio i'r caneuon yn anorfod. Mae'r gân boblogaidd, '*Rwy'n dy weld yn sefyll*', wedi'i seilio ar yr emyn hwn.

Yn y cynhyrchiad llwyfan mae priodas Ann a Thomas Griffiths yn

digwydd i gefndir y Corws yn canu'r gân. Cafwyd datganiad hyfryd o'r gân gan Gôr Seingar ym mhriodas Non a Carwyn yn y Priordy.

Bu Bill a minnau ar sawl ymweliad â Dolwar Fach a chael croeso mawr bob tro. Dyma lun o Bill a Dei Jones o flaen y tŷ ym mis Awst 2003.

Rhosyn Saron yw ei enw,
gwyn a gwridog, teg o bryd;
ar ddeng mil y mae'n rhagori
o wrthrychau penna'r byd:
ffrind pechadur,
dyma ei beilot ar y môr

Beth sydd imi mwy a wnelwyf
ag eilunod gwael y llawr?
Tystio 'rwyf nad yw eu cwmni
i'w gystadlu â'n lesu mawr:
O am aros
yn ei gariad ddyddiau f'oes.

Diolch yn fawr iawn i Gwenda Edwards am y darn hwn. Yn y llun (ar ben y tudalen blaenorol) fe'i gwelir gyda'r diweddar Barchedig W J Edwards, rhagflaenydd Beti-Wyn yn y Priordy. Hefyd, ar yr un tudalen, mae llun ohoni gyda Non ac Erin fach.

CWRDD DIACONIAID Y PRIORDY

**Nos Fercher 16 Mehefin 2021 am 7
Yn y Festri neu ar Zoom**

Os oes unrhyw faterion yr hoffech i'r diaconiaid eu trafod, yna rhowch wybod i'r Ysgrifennydd Gohebol mewn da bryd os gwelwch yn dda

Plant y Priordy

Clywaf yn aml aelodau yn ymhyfrydu eu bod yn "Blant y Priordy". Pwy ydyn nhw? Ryw faffia freintiedig - pwysicach o lawer na'r gweddill yn y capel? Wel NA siŵr iawn. Aelodau ydym ni sydd wedi digwydd cael eu geni a'n magu yn y Priordy; a digwydd bod yn dal yn perthyn i'r eglwys hon sydd yn 150 oed eleni. O'r hynaf i'r plant bach yn y festri yn 2021 dyn ni ddim yn wahanol i neb arall. Yn y pendraw mae pob aelod o'r eglwys yn bwysig a chyfartal.

Teimlaf ei bod yn bwysig dweud hynna cyn datgan balchder, serch hynny, fy mod wedi cael y fraint o fod yn un o "Blant y Priordy". Mae'r diolch i'm rhieni wrth gwrs ac Eglwys y Priordy oedd y dewis amlwg iddyn nhw pan symudon nhw i fyw i 71 Heol y Prior. Wedi'r cyfan prin ddau ganllath i ffwrdd oedd y capel. Pan symudon ni fel teulu i ben arall y dre i Heol y Gwyddau ni thrafodwyd yr hwylustod daearyddol o addoli yn Heol Awst. Roedd perthyn i'r Priordy yn bwysig iddyn nhw. Yno roedden nhw wedi cael croeso a chynhaliaeth ysbrydol.

Ac erbyn heddiw mae'n anodd credu fy mod wedi dal cysylltiad â'r capel am dros hanner bodolaeth yr achos! O blith plant y Priordy y fi yw'r hyna ac felly y diacon hyna. Arswydaf wrth feddwl am hynny- er yn gwbl ymwybodol nad yw hirhoedledd yn golygu ryw lawer yn nhrefn pethe.

Serch hynny, gallwn bawb elwa o brofiadau da bywyd. Yn sicr, gallaf, fel nifer eraill o blith fy nghanhedaeth, ddweud yn dalog na fu perthyn i'r Priordy heb ei fanteision.

Rydw i wedi cael cyfle i fanylu am y rheiny mewn man arall. (Mae'r hunangofiant yn dal ar werth mewn siopau safon!!).

Yn y capel a'r ysgol Sul y dysges am werthoedd, cyfle i ddatblygu ambell i ddawn a magu hyder. Mae gyda ni i gyd atgofion am gyrddau plant, cymanfaoedd, eisteddfodau, a pherfformio mewn dramâu.

Cewch fwy am hynny pan gyhoeddir cofnod diweddar o hanes yr achos yn fuan.

Yn fwy na hynny wrth gwrs roedd cael adnabod a derbyn cyngor gweinidogion arbennig - yr annwyl W B Griffiths, y direidus Cyril Williams, yr amryddawn T James Jones, yr Alun Page dwys, y W J Edwards cyfeillgar a'r fyrlymus Beti Wyn. Pob un wedi fy nghyfoethogi.

Yma yn y Priordy y cefais fy meddyddio, fy nerbyn yn aelod ac yma y gwnes i briodi.

Drwy'r blynyddoedd rydym wedi addasu, newid a datblygu. Pwy all anghofio codi llwyfan yn y sêd fawr: pwy sydd yn cofio cael gwared o'r sêd fawr a gosod sgriniau teledu mawr bob ochr o'r pulpud? A beth am yr holl arbrofi anhygoel yng nghanol Cofid-19?

Mae'r Priordy yn flaengar ac yn ganolog yng ngwead cymdeithasol tre Caerfyrddin. Mae'n proffil yn uchel.

Nid y ni yw'r unig addoldy yn y dre wrth gwrs. Mae llawer am weld un achos Anghydfurfiol mewn un ganolfan bwrpasol - cam a fyddai, o bosib, yn dderbyniol i nifer yn y Priordy. Oni fu na bendroni beth i'w wneud â hen adeilad Lidl? Pam ddyle ni fod ar wahân, yn poeni am gadw'r adeilad ar ei draed a phroblemau ymarferol sy'n sugno'n coffrau ariannol? Falle nad oes angen adeilad o gwbl bellach yn oes y cyfryngau digidol cymdeithasol.

Wrth i ni ddathlu 150 mlynedd o fodolaeth y Priordy mae hyd yn oed crybwyll y cwestiynau yna fel rhyw eironi dryslyd. Mae meddwl y gallem weld y drysau'n cau yn dipyn o baradocs ym mlwyddyn y dathlu.

Er hynny, rydym i gyd mewn gwirionedd yn perthyn i un teulu a phe digwydd i'r teulu hwnnw benderfynu perthyn i deulu mwy yn addoli mewn canolfan gymdeithasol yn llawn adnoddau a phosibiliadau cyffrous i'r dyfodol, dyna ni. Ond fe fydd un ffaith yn aros. Yn gam neu gymwys, un o "Blant y Priordy" fydda i a'n nhebyg am byth.

**Dathlu canrif a hanner y Priordy, Caerfyrddin
1871-2021**

**Pe deuai'r saint o fil wyth saith deg un
Ac agosáu'n eu du o gwr y dre,
Gan weld yr hyn a wnaed â chaib a chun,
Beth tybed a feddylient am y lle?
Does fawr o newid yn y pren na'r graen,
A phatrwm y ffenestri'r un o hyd,
Yr un yw llwyd y llechi, llwyd pob maen;
Di-newid ar yr olwg gynta i gyd.
Ond os y doent drwy'r drws i mewn o'r dydd
Fe welent fod yr Achos yn parhau,
Nid geiriau syber na wynebau prudd
Ond clywent gân a chwerthin lleisiau iau.
Fe welent gynulleidfa'n dal yn driw,
Ac yn lle du, gweld Iesu'n gwisgo lliw.**

Tudur Dylan Jones

NEWYDDION O SALEM, CAERNARFON

Y PASG

Bu trefniadau'r Pasg yn Salem yn wahanol i'r arfer eleni eto oherwydd amgylchiadau sy'n amlwg.

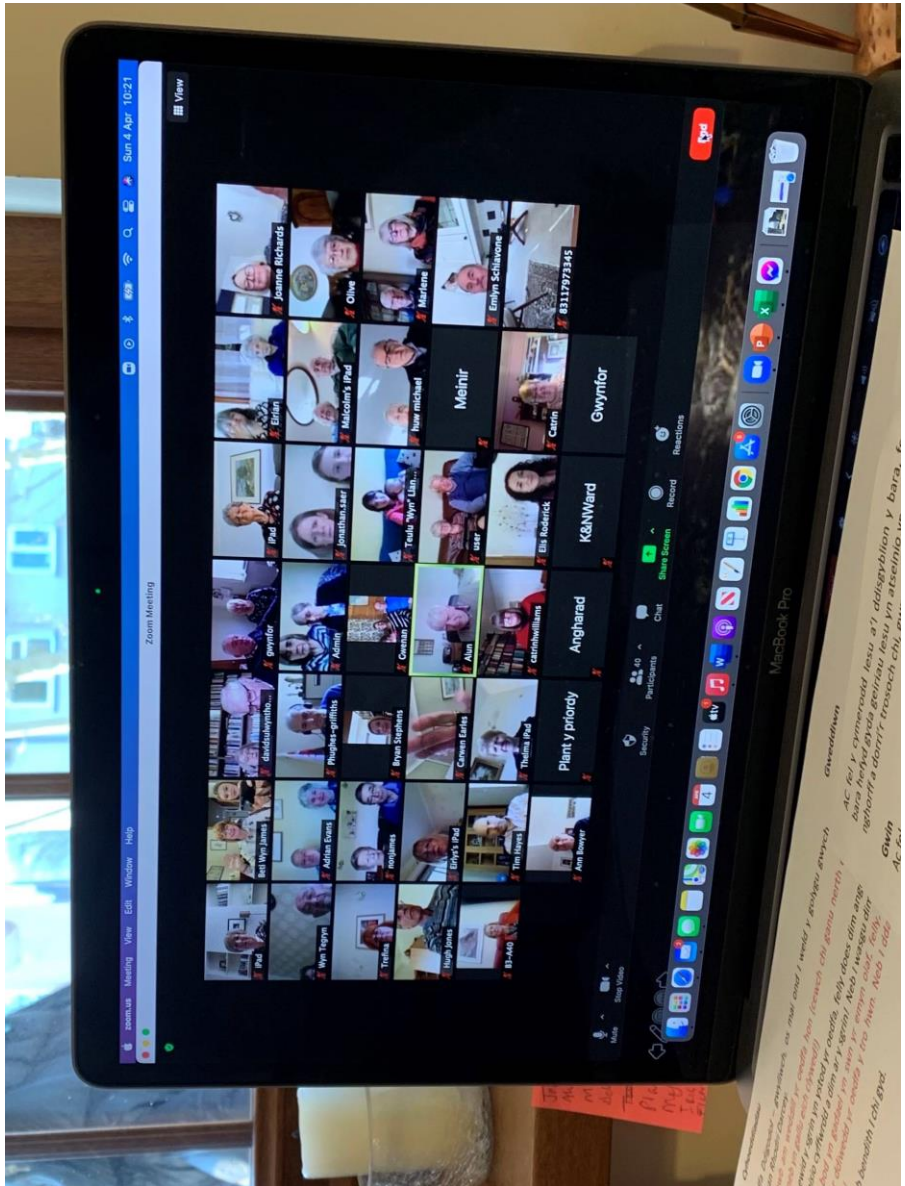
Adeg yr Wythnos Sanctaidd paratowyd fidios gan blant a ieuencid yr eglwys.

Cynhaliwyd holl oedfaon y Pasg ar Zoom.

Dathlu Gŵyl Dewi yn y Priordy

BORE SUL Y PASG - 2021

Ifanc @Priordy

Helo bawb, ni nôl yn y capel o'r diwedd! Hwre! Mae hyn yn golygu ein bod wedi newid trefn pethau ychydig. Dydyn ni ddim cweit yn ddigon hyderus I ailgychwyn yr Ysgol Sul ar hyn o bryd oherwydd bod cymaint ohonoch yn mynd i gymaint o ysgolion gwahanol! Felly...mae POB gwasanaeth yn y capel yn wasanaeth i'r teulu cyfan gyda gweithgaredd arbennig i chi blant bob Sul. Diolch i bawb sydd wedi bod yn dod, ac edrychwn ymlaen at weld y gweddill ohonoch whap!

Cwis y Pasg

Diolch i bob teulu a ymunodd yng Nghwis Y Pasg dros Zoom! Cawsom lot o hwyl! Llongyfarchiadau i'r teulu Jones, Rhodfa Dewi Sant am ennill, ac i bob teulu arall am ymuno yn yr hwyl!

Diolch i PIP (swigod BI 12 a 13) am arwain y gwasanaeth ar Ebrill 25 ac am ein hatgoffa am bwysigrwydd 'Diwrnod y Ddaear.'

Pen-blwydd yn 150 oed!

Mae Capel Y Priordy y dathlu ei ben-blwydd yn 150 y mis hwn! Mae nifer o erthyglau mewn manau eraill yn y rhifyn hwn o Bapur Priordy sy'n sôn am y dathlu, ond tybed a fedrwch chi ddod o hyd i'r geiriau yn y Chwilair – mae pob gair y perthyn i hanes Y Priordy!

B	P	E	H	V	K	P	R	E	G	E	T	H	U	S
S	A	A	K	Y	E	D	J	S	C	A	N	U	N	M
E	D	C	E	S	J	H	I	A	T	W	P	A	O	A
N	E	E	R	G	N	N	M	H	S	I	V	L	I	I
O	I	F	I	O	W	D	J	T	H	L	C	U	G	L
J	L	N	E	L	J	L	O	I	T	L	R	N	O	L
N	A	O	V	S	E	D	N	E	I	I	O	P	D	I
A	D	G	A	U	D	A	E	D	F	R	I	A	I	W
F	U	A	N	L	W	I	S	M	F	T	D	G	N	L
D	M	E	S	J	A	R	E	Y	I	S	D	E	I	I
A	K	T	Y	L	R	A	N	C	R	E	E	Q	E	R
C	T	H	N	W	D	C	A	S	G	N	W	W	W	Y
T	D	F	J	T	S	Q	H	P	B	E	G	E	G	C
C	A	P	E	L	C	W	N	K	W	F	A	H	K	H
W	I	B	E	T	I	W	Y	N	N	F	K	W	Z	A

GWEINIDOGION

CADFANJONES

KERIEVANS

WBGRIFFITHS

CYRILWILLIAMS

PREGETHU

CANU

GWEDDIO

CEFNOGAETH

HANES

JIM JONES

ALUNPAGE

WJEDWARDS

BETIWYN

CYMDEITHAS

CARIAD

ADEILADU

CASPEL

FFENESTRILLIW

YSGOL SUL

Cofiwch ein dilyn ar Facebook a Twitter, ac ein Gwe-fan www.priordy.org

Dyfalwch....

Sawl piben sydd ar organ Y Priordy?

Beth yw lliw drws flaen y capel?

Beth yw'r dyddiad uwchben y drws?

Hwyl am y tro! Beti-Wyn x

GWEITHGAREDDAU'R YSGOL SUL: CYFNOD Y PASG 2021

Tasg a osodwyd yn y wers Ysgol Sul gan Beti-Wyn

**Gwasanaeth Dathlu
Canlwyddiant y Capel
7fed Mai 1971**

Byddaf yn deffro'n sydyn ambell fore â darlun clir iawn yn llygad fy meddwl am gymeriadau a digwyddiadau o'r gorffennol - arwydd go bendant fy mod yn mynd yn hŷn mae'n debyg! Pan ofynnwyd i mi gofnodi f'atgofion am y gwasanaeth dathlu yn 1971, daeth darlun byw yn syth i'm cof, er nad oeddwn wedi meddwl am yr oedfa honno ers blynyddoedd.

Cofiaf fod y capel yn orlawn y noson honno ac rwyf yn hollol siŵr fy mod i a rhai o'm cyfoedion yn eistedd ar y galeri, yn y sedd honno sy'n troi ar y gornel chwith, wrth edrych ar y pulpud. Roeddem ni'n rhan o gôr y capel o dan arweiniad y diweddar Elwyn Thomas, y codwr canu, (tad Jill Edwards, Llanpumsaint), ac rwyf bron yn sicr i ni ganu'r dôn Finlandia. Tybed ai geiriau Lewis Valentine a ganwyd, neu a luniwyd geiriau pwrpasol ar gyfer yr achlysur i'w canu ar y dôn honno?

Un peth arall a gofiaf yn glir hefyd oedd cyfarchion yr Athro Cyril Williams, cyn weinidog y capel pan oeddem ni'n blant. Erbyn 1971, roedd Cyril Williams a'i deulu wedi symud i Ottawa lle'r oedd ef yn athro ym mhrifysgol Carlton. Clywsom ei neges yn glir dros uchelseinydd a osodwyd gerllaw'r drws sy'n arwain at ystafell y gweinidog a'r diaconiaid.

Cefais gopi o raglen yr oedfa gan Beti-Wyn, ac y mae honno wedi f'atgoffa o'r bobl a gymerodd ran y noson honno. Y diweddar Barchedig Emrys Jones, gweinidog Heol Awst ar y pryd, oedd yn llywyddu'r oedfa, ac yn ôl clawr y rhaglen, 10c oedd pris y mynediad a'r holl elw'n cael ei gyfrannu i ddwy elusen, sef Y Genhadaeth Dramor a Chymdeithas Plant dan Anfantaidd Meddyliol.

Ni cheir manylion am yr eitemau ond rhestrir enwau'r llu o bobl a gymerodd ran y noson honno. Roedd yno ddau gôr plant, y plant iau

a'r rhai hŷn a arweiniwyd gan y ddiweddar Eirlys Rees. Cafwyd eitem hefyd gan gôr adrodd, wedi'i hyfforddi, mae'n debyg, gan y gweinidog T James Jones. Rhestrir hefyd amryw o unawdwyr, yn eu plith roedd Elwyn Thomas, y diweddar Kathleen Thomas, y diweddar Ifan Dalis Davies a Rhiannon Stephens (Griffiths, Llandeilo erbyn hyn).

Bu amryw o aelodau hefyd yn llefaru neu'n darllen ac yn eu plith enwir Eirlys Jones, Sulwyn Thomas, David Lloyd, Eira Jenkins, Iris Owen, fy chwaer a'r diweddar Mr John Jenkins (tad Mari Jenkins). Cymerwyd rhan hefyd gan y ddiweddar Mrs Megan Howell, fy nghyn brifathrawes yn Ysgol Ramadeg y Frenhines Elizabeth. Roedd Mrs Howell yn wraig i Mr Ben Howell, prifathro Ysgol Ramadeg y Frenhines Elizabeth i Fechgyn, a oedd yn ysgrifennydd y capel ar y pryd.

Roedd gan y capel nifer o gerddorion da iawn bryd hynny, fel sydd gennym heddiw. Roedd yno o leiaf bedair a fedrai ganu'r organ ond y ddiweddar Mrs Annie Thomas, Pinewood, Erw Hir oedd yn cyfeilio y noson honno. Rhestrir enwau Rhiannon Stephens ar ei thelyn a Derek Brown, mab Mrs Rita Brown, ar ei gitâr hefyd ymhlith yr offerynwyr.

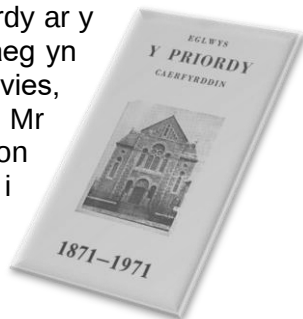
Mae'r rhaglen hefyd yn argraffu geiriau'r emyn a ganwyd i gloi'r oedfa, sef emyn o waith y Parchedig Keri Evans, un o gyn-weinidogion y capel:

**Mae dinas ac iddi sylfaeni
A Duw yn Gynllunydd a Saer;
Am hynny ni syfla ei meini
Ni threulia ei heol o aur;
A mwy – y mae Duw yn ei chynnal
Yn byw gyda'i bobol Ei hun;
A gwell na goleuni allanol
Yw'r Oen sy'n goleuni pob un.**

**Nid ofnwn am hyn pe symudai'r
Mynyddoedd i ganol y môr –
Diogel a sicr yw'n hyder
Yn ninas dragwyddol yr lôr:
Nid ofnwn pe ciliai'r goleuni
O'r nefoedd a'r bydoedd uwchben,
Mae'r ddinas ag iddi sylfeini
Yn aros heb nos uwch ei nen!**

Tra bu'r Parchedig E Keri Evans yn weinidog ar Y Priordy rhwng 1900 -1938 cyhoeddodd hanes y capel o'i ddechreuadau.

Lansiwyd llyfryn ym mis Mai 1971 i nodi canmlwyddiant y Capel. Yr awduron oedd T James Jones, gweinidog y Priordy ar y pryd, y diweddar Beti Hughes, f'athrawes Gymraeg yn yr Ysgol Ramadeg a'r diweddar John Davies, llyfrgellydd Coleg y Drindod. Roedd gwraig Mr Davies, Elinor, Caerdydd nawr, yn un o athrawon gweithgar yr Ysgol Sul. Fe fydd yn braf nawr i gael llyfryn yn cofnodi troeon yr yrfa yn ystod yr hanner can mlynedd diwethaf.

**Aelodau o Ddosbarth Ysgol Sul Mr William Evans (tad Iris a Rhian). O'r chwith i'r dde
Mrs Wilkins, Mrs Jack Thomas, Mrs Royden, Mrs Jenkins
(Dathan Davies) Mrs Oliver Evans.
Tynnwyd y llun yn y 1950au**

CWRDD PLANT - DATHLU 1971

2.5.71

Rhan o'r nodiadau a wnaed gan Mrs Jane Evans ar gyfer y Cwrdd Plant

Clywais stori unwaith am dad yn mynd i'w gyhoeddiad ar fore Sul. a'r fam yn galw ar un o'r plant i godi, er mwyn mynd i'r capel – a dyma'r ateb – 'Pwy ddyfeisiodd Gapel'?, gyda'r pwyslais ar y dyfeisio.

Mae llawer mwy yn y cwestiwn na'r hyn a welir ar yr wyneb. Golyga dyfeisio - fod rhywun wedi eistedd i lawr, ac wedi myfyrio yn hir, ac wedi cynllunio yn y diwedd i wneud darganfyddiad.

Mae hynny'n golygu gweledigaeth.

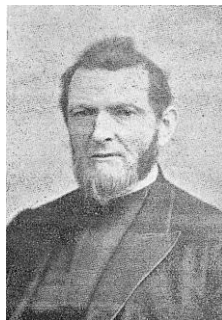
Oes, mae dyfais o'r tu ôl i'r Priordy hefyd, a dyledus ydym i lawer am yr adeilad a'i ffurf, ei ddefosiwn a'i wasanaeth. Y Beibl a'r Emyrn, y Weddi a'r Bregeth, a phob darpariaeth ar ein cyfer yma, i'r dysgu am ddyfais fawr Duw i bawb ohonom.

Dydd Gwener nesaf bydd ein capel yn gant oed – diolch i'r gweinidog cyntaf y **Parch Cadfan Jones** am ei ddyfais a'i weledigaeth i godi Priordy.

Cawn hanes amdano yn gofalu am Ysgol Sul a chyfarfodydd wythnosol mewn hen ysgoldy yn Tanerdy. Pan agorwyd y capel ar Fai 7fed, 1871, deugain o aelodau oedd yma ond ymhen dwy flynedd yr oedd yma gant.

Prynodd y Parch Cadfan Jones ddarn o dir a chasglodd lawer o arian i adeiladu'r capel ac fe'i agorwyd ym mil, wyth, saith pump. Dywedir am y Parch Cadfan Jones ei fod yn drefnydd da gweithiwr caled, Cristion gloyw, bugail tyner a gofalus. Pan fu farw yr oedd tri chant pedwar deg o aelodau yma.

Yr ail weinidog oedd y **Parch E Keri Evans**. Bu ef yn fyfyrwr ym Mhrifysgol Glasgow, yn Athro ym Mhrifysgol Bangor ac

awdur *Fy Mhererindod Ysbrydol*. Roedd yn ddyn da – wedi gadael ei ddylanwad yma.

Yn *Nhywysydd y Plant* dyma a ddywedodd y Parch E Keri Evans wrth blant Cymru – ‘Cofiwch’, meddai ‘Gorau diwylliant, ceinder; Gorau dawn, gwasanaeth’. Dyna ei neges i ninnau blant Priordy wrth ddathlu ’71, rwy’n siŵr. Aeth un o’i ferched yn genhades i Dde America. Bu yn weinidog yma am dri deg wyth o flynyddoedd. Roedd lleihad yn yr aelodau bryd hynny oherwydd cau’r gwaith alcam – dau gant dau ddeg o aelodau oedd yma.

Y trydydd gweinidog - Y Parch W B Griffiths – bu ef yma am ddau gyfnod: 1940 hyd 1951 a 1959 hyd 1964. Cynyddodd nifer yr aelodaeth yn ystod ei weinidogaeth. Roedd yn bregethwr mawr, gweddiwr coeth, ysgolhaig gwyach a bugail gofalus.

Gadawodd y Priordy yn 1964 i fod yn Athro yng Ngholeg yr Annibynwyr Abertawe. Gallwn ddweud

yn y fan yma – ‘Y daw eco sŵn traed yr hen hoelion wyth i lawr o’r pellter drwy goridorau amser.’

Y pedwerydd gweinidog oedd y Parch **Cyril G Williams** – bu yma o 1951 hyd 1958. Gŵr ieuanc dysgedig – pregethwr mawr, a’r gallu i roi ei neges drosodd yn effeithiol – gweithiwr diball. Ef a ddechreuodd

Gwrdd Misol y Plant yma. Aeth oddi yma i Brifysgol Caerdydd ac yna yn Athro i Brifysgol Carlton, Canada.

Daeth y pumed gweinidog yma yn 1965 – ein gweinidog presennol – **Y Parch T James Jones**. Roedd pedwar cant pedwar deg o aelodau yma ar y pryd, ac mae tua phedwar cant a hanner yma’n awr

Eisiau gwybod mwy am Gyfundeb Annibynwyr Gorllewin Caerfyrddin?
Trowch at: cyfundeb.com

GWEINIDOGION ERAILL Y PRIORDY

Y Parchedig Leslie Alun Page (1920-1990)

1975-1990

Fe'i ganed ym Maesteg ond treuliodd gyfnod dylanwadol ei lecyndod yn Bexley Heath, Llundain. Bu'n weinidog yn Noc Penfro, Sgiwen ac yn ardal Llandybïe a Phenygroes yn Sir Gâr cyn dod i'r Priordy. Ychwanegodd at ei ofalaeth ym 1981 Eglwys Annibynnol Cana ac Eglwys Bresbyteriaid Bancyfelin. Bu'n Llywydd Undeb yr Annibynwr Cymraeg, yn golofnydd yn Y Faner ac yn olygydd Y Tyst. Roedd yn un o'r cylch a sefydlodd y cylchgrawn Dock Leaves (Anglo-Welsh Review yn ddiweddarach). Fe yw awdur y cyfrolau *Y Byd o'r Betws*. *Lle bo'r Gwreiddyn*. *Arwyddion ac Amserau a Cerddi Byd a Betws*.

Y Parchedig W J Edwards (1936-2019)

1992-2001

Ganed ym mhlwyf Trefeurig yng ngogledd Ceredigion a'i fagu yn Nhre-Taliesin a Bow Street. Bu'n weinidog ar yr Hen Gapel, Llanuwchllyn ac yna'n weinidog bro'r ardal yn ddiweddarach cyn symud il weinidogaethu eglwysi Gofalaeth Y Priordy, Cana a Bancyfelin. Bu'n golofnydd yn Y Cyfnod, papur cylch y Bala, a chyhoeddodd *Cerdded y 'Clawdd Terfyn'*, sef cofiant i'r Athro R Dewi Williams, *Cymanfa Bregethu Annibynwyr Meirion* a chofiant i'r Athro Harri Williams.

Y Parchedig Beti-Wyn James Ein Gweinidog Presennol: 2002....

Fe'i ganed a'i magu yng Nghwm Tawe. Bu'n weinidog ar Y Tabernacl, Y Barri cyn symud i Ofalaeth y Priordy, Cana a Bancyfelin yn 2002. Hi yw awdur *A Whaiff y Gwragedd...?* sef profiad un fenyw yn y weinidogaeth, *Gwnewch Hyn*. - 20 o fyfyrddodau ar Sacrament y Cymun, a chyd-olygydd, Yr *Alwad*, cyfrol o hanesion pobl sydd wedi derbyn galwad i wasanaethu'r Eglwys Gristnogol. Caiff ei sefydlu'n Llywydd Undeb yr Annibynwyr Cymraeg eleni.

Sgwrs â David Lloyd

PP: Mae pawb yn dy adnabod fel Dai Lloyd Dolgwili. Pryd daeth y teulu yno?

DL: *Wel, saith deg a chwech o flynyddoedd yn ôl y daeth fy rhieni yma o Geredigion – fy Mam o Fy droilyn ac yn un o wyth a Nhad o Lanio ac yn un o un ar ddeg. Ces i fy ngeni yng Nghaerfyrddin a dw i ddim wedi symud o Ddolgwili! Mae Hefina, fy ngwraig, a minnau wrth ein bodd yma.*

PP: Pe bai tiroedd y fferm yn gallu siarad, byddai ambell stori ganddynt i'w dweud!

DL: *Byddai'n siŵr, yn enwedig am 1974 pan gynhaliwyd Eisteddfod Genedlaethol Cymru Caerfyrddin ar gaeau'r fferm. Dyddiau prysur ond yn llawn hwyl, er gwaethaf tywydd gwlyb! Byddai'r Parchedig Cyril Williams a'r Parchedig Emrys Jones (Heol Awst) yn pysgota yma a Mam yn dod â phaned iddyn nhw ar lan yr afon yn y silvers gorau! Dw i'n cofio gêm griced fawr yma hefyd un tro rhwng Y Priordy a Bethania gyda dynion fel Cenwyn Rees ac Ifan Dalis Davies yn dangos eu medrau!*

PP: Ti'n cofio pwy enillodd, Dai?

DL: *Wel, Bethania, mae'n ddrwg gyda fi ddweud!*

PP: Hyd yn oed heddiw mae prysurdeb ar y caeau!

DL: *Ti'n iawn. Mae'r hofrenyddion yn glanio yma'n gyson i, gludo cleifion i Ysbyty Glangwili neu oddi yno.*

PP: A chwarae teg i ti Dai, mae'n nhw'n cael y gwasanaeth arbennig hwn yn rhad ac am ddim.

DL: *Wel ydyn, mae'n gyfraniad ryn ni'n gallu'i wneud ac yn falch o hynny.*

PP: Fe dreuliaist ti flynyddoedd yn gweithio yn y mart.

DL: *Wel, do, tan ryw bedair blynedd yn ôl, yn helpu'r ffermwyr fel porthmon – yng Nghaerfyrddin a Hendy-gwyn ar Daf. A dw i wedi mwynhau prynu a gwerthu mewn sawl man arall hefyd dros y blynyddoedd.*

PP: Buest ti ynghlwm wrth Mudiad y Ffermwyr Ifainc am gyfnod maith.

DL: *Do'n wir. Dechreuais i pan o'n i'n bymtheg oied. Bues i'n arweinydd Clwb San Pedr, yma yng Nghaerfyrddin ac yn cystadlu mewn eisteddfodau a chystadlaethau Siarad ac yn cymryd rhan yn ralïau Sir Gâr. Ces i amser da a dw i'n falch o ddweud bod y clwb yn dal i fynd.*

PP: Rydyn ni'n cysylltu dy Dad a dy Fam, Tommy a Bessie Lloyd â'r Priordy. Roedd y capel yn bwysig iawn iddyn nhw

DL: *Roedd y Priordy'n golygu llawer iawn iddyn nhw. Bu Nhad yn ddiakon, yn gyhoeddwr ac yn athro Ysgol Sul a dw i'n ei gofio'n cymryd rhan mewn dramâu heftyd. Ro'dd Mam wedyn yn gwneud llawer gyda'r Chwiorydd, yn paratoi lluniaeth ac ati ond bod yr hen wynegon wedi dod i'w phoeni. Ac wrth gwrs, roedd y ddau yn ffyddlon i'r oedfaon.*

PP: Roedd dy dad yn hen law ar ddenu aelodau newydd i'r Priordy!

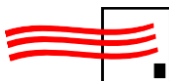
DL: *Felly maen nhw'n dweud! Roedd e'n swyddog recriwtio da iawn, yn ôl yr hanes, ac mae mwy nag un teulu wedi derbyn ychydig o wyau ganddo i hwyluso'u ffordd i'r Priordy!*

PP: Ac mae ambell beth er cof am dy rieni yn y capel, on'd oes?

DL: *Wel oes, y cloc ar y galeri i ddechrau, ac yna'r ddarllenfa yn y capel.*

PP: Mae hynny'n hyfryd iawn - a beth am dy brofiad di yn y Priordy?

DL: *Dim ond dyddiau da – yn y capel a'r Ysgol Sul. Dw in cofio bod yn Arolygwr yr Ysgol Sul hefyd. Ro'n i'n cael llawer o hwyl yng nghwmni'r bechgyn wrth dyfu i fyny. Doedd dim dal ar ddireidi ambell rai – fel Sulwyn a Martyn Williams yn rhwlio darnau o bapur bach yn y galeri at ddiben neilltuol! Ond digon diniwed oedd hyn i gyd a dw i wedi gwneud ffrindiau da iawn, diolch i'r Priordy.*

DALIWCH ATI I GASGLU STAMPIAU A CHETRYS

Papur Priordy - Dathlu'r 150

Ar Sadwrn 7 Awst 1951, priododd fy mam Enid Anne Jones a'n nhad David Tom Jones (neu Boyo fel y'i gelwid gan bawb) yng nghapel bach y College, nid nepell o erddi Aberglasne. Yn syth wedi hynny symudodd y ddau i Gaerfyrddin, i rentu ychydig o ystafelloedd yn Heol y Prior am gyfnod cyn prynu eu cartref, sef Maelor yn Heol Abergwili.

O fewn byr dro, ymunodd y ddau ag Eglwys y Priordy a hynny fwy neu lai yr un pryd â gweinidog newydd ag ifanc yr Eglwys, sef y Parch Cyril Williams, a'i wraig Irene a'r teulu. Gan eu bod ymhlith aelodau ifancaf yr Eglwys ar y pryd, daeth y ddau deulu yn ffrindiau agos. Yn ystod y cyfnod cynnar yna, er bod holl weithgareddau'r Eglwys yn uniaith Gymraeg, roedd yna duedd ymhlith rhai o'r to hŷn i droi i'r Saesneg ar glos y Capel. Yn ogystal â hynny, roedd hi'n draddodiad i bob teulu i gael sedd benodol, gan eistedd ynddi o Sul i Sul a gwae unrhyw un fyddai yn eistedd yn y lle anghywir! Roedd mam yn mwynhau bod yn rhan o fywyd yr Eglwys o'r cychwyn. Bu'n Ysgrifennydd am nifer o flynyddoedd ar Gymdeithas y Chwirydd, gan barhau i fod yn weithgar ar y pwyllgor pan droiodd hi'n Gymdeithas i'r Eglwys gyfan.

Wrth gael cipolwg ar ambell i lun sydd yn ein tŷ ni, roedd yn amlwg fod yr Eglwys wedi bod, fel ag y mae nawr, yn un gymdeithasol iawn. Y festri dan ei sang, fordydd hir yn llawn danteithion a gwestai arbennig wedi eu gwahodd.

Nosweithiau hwyliog a pherfformiadau amrywiol ar lwyfan

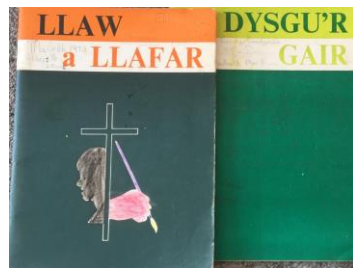
y festri – a mam ymhlith eraill mewn nifer o wisgoedd gwahanol, gan gynnwys bod yn aelod o grŵp y Beatles! Cadwodd gysylltiad agos â'r Ysgol Sul yn ogystal am nifer fawr o flynyddoedd. Byddai Elinor Tŷ Nant, Eirlys Rees a Rahel Harries yn dod draw i'n tŷ ni i baratoi Gwasanaeth y Plant. Byddai mam yn paratoi llond lle o fywyd iddynt a dad a finnau yn mwynhau y sbariwns!

Er bod bywyd yr Eglwys yn bwysig i fy nhad, roedd yn well ganddo aros yn y cefndir. Ar fore Sul byddai yn mwynhau sgwrs y tu fas i'r gatiau gyda'r dynion oedd yn crynhoi

yno. Yn wir, pan oeddwn yn blentyn, yno y byddwn innau hefyd ynn aros wrth ei ochr a gwrando ar ei sgwrs! Cafodd fy mam a finnau gryn dipyn o syndod pan y'i perswadiwyd gan y Parch Alun Page i ddod yn drysorydd yr Eglwys. Rwy'n cofio ei weld yn dod adre wedi gwasanaeth y nos, y cwdyn yn ei law yn llawn o arian y casgliad. Fore trannoeth, gyda'i sbectol ar ei drwyn, ac yntau yn canolbwyntio yn llwyr, roedd yn gwneud yn siŵr fod y cyfri yn berffaith cyn rhoi'r arian yn ddiogel yn y banc. Yn ei ffordd dawel, roedd e'n ystyried cyflawni'r swydd yn fraith ac yn ddyletswydd hynod o bwysig.

Y cof cyntaf sydd gen i yw eistedd yng nghôl fy nhad yn y Cwrdd. Roedd hi'n arferiad yr adeg hynny i'r plant fynd ymlaen i adrodd adnod bob Sul. Yn wir, byddai mam yn gwneud yn siŵr fod gen i adnod newydd yn barod. Yn ystod y gwasanaeth byddwn i'n sibwrdd yng nghlust fy nhad nad oeddwn am ddweud yr adnod newydd ac yntau yn cytuno. Felly "Duw Cariad Yw" fuodd hi am nifer o wythnosau nes imi fagu tipyn mwy o hyder.

Wrth geisio cofio nôl am fy mhrofiad yn yr Ysgol Sul, mae'n hynod o niwlog, yn rhannol, rwy'n credu, oherwydd fy mod yn blentyn swil ac yn dueddol o guddio yn y cefn. Felly roeddwn yn falch o gael sgwrs hynod o ddiddorol gydag Elin Meek (Dalis) a Nesta Gibson (Harries) a oedd yn gyfoedion i mi, gan rannu atgofion a dwyn i gof brofiadau oedd wedi mynd yn angof.

Roedd yr Ysgol Sul yn cwrdd y pryd hynny am ddau o'r gloch y prynhawn. Y festri dan ei sang a phlant a dosbarthiadau ymhob twll a chornel. Yn rhyfeddol, mae gan Elin gopiau o'r llyfrau a ddefnyddiwyd gennym sef "*Dysgu'r Gair*" a "*Llaw a Llafar*". Penllanw'r daith, a dwi'n cofio hynny'n glir, oedd cyrraedd ystafell y Diaconiaid yng nghwmni Mr Wynne Jenkins. Ef oedd yn ein paratoi ar gyfer cael ein derbyn. Bob tro y byddai yn trafod un o storïau'r Beibl, byddai'n ei throi'n ddelwedd fodern, un y bydden ni fel pobl ifanc yn medru uniaethu â hi. Yn ei gwmni ef y daethon ni sylweddoli fod cael eich derbyn i'r Eglwys yn gam pwysig

Byddai yna Gwrdd Plant yn fisol wedi ei pharatoi yn ofalus gan Mrs Evans, North Parade.

Rwy'n cofio teimlo'r cyffro o weld y llwyfan yn cael ei adeiladu yn y sedd fawr ar gyfer y Gwasanaeth Nadolig. Yng nghyfnod y Parch James Jones a ninnau erbyn hynny yn yr Ysgol Uwchradd, gofynnwyd i Mrs Megan Williams ein helpu gyda'r symudiadau a'r

actio. Yn wir, roedd Elin yn cofio i ni un flwyddyn redeg o gwmpas y galeri mewn trac wisg! A Nesta yn cofio i ni berfformio drama yn delio â'r gwrthdaro rhwng y du a'r gwyn. Dramâu hynod o fodern. Uchafbwynt y flwyddyn oedd y trip Ysgol Sul, gyda'r oedolion a'r plant yn mwynhau'r daith. Tripiâu i Ddinbych-y-pysgod a'r Afan Lido yn Aberafan. Buodd ambell i drip diflas - pan wnaeth hi arllwys y glaw drwy'r dydd yn Ninbych-y-pysgod, a phawb yn aros yn y bysiau yn chwarae gemau!

Darllen emyn wnaeth Heledd, fy merch, y tro cyntaf iddi gymryd rhan yng Ngwasanaeth y Plant. Pan welodd hi'r gynulleidfa, cydiodd yn dynn yn fy llaw a'm llusgo i'r pulpud gyda hi. Roedd wyneb Beti-Wyn yn bictiwr a'n hwyneb i yn goch fel twrci!

Pan fyddai sgript Beti-Wyn yn cyrraedd ein tŷ ni rai wythnosau cyn y Nadolig, byddai rhaid chwilio am wisgoedd amrywiol: rhai angylion, gwisg i Fair, mynachod, dillad hen ffasiwn ag ati. Roedd y Gwasanaethau Nadolig bob amser yn llawn cyffro. Mae'r merched wedi cael cymaint o brofiadau diddorol yn yr Ysgol Sul, mynd yng nghwmni Peter Hughes Griffiths i'r Llwyn Iorwg i weld y ffenest liw, ymweld â pharlwr y Maer, ymweld â'r Banc Bwyd, canu yn y Côr gyda Meinir Lloyd a dysgu gymaint yng nghwis yr Ysgol Sul a Chris Lloyd yn eu trwytho. Byddai'r ddwy yn mwynhau'r Mabolgampau ond yr uchafbwynt fyddai trip yr Ysgol Sul. Taith arbennig i'r Stadiwm ac i'r Bae yng Nghaerdydd, Porthcawl, Margam ond yn bennaf i Ddinbych-y-pysgod. Peth braf oedd cael bod yn griw ar y traeth.

Mae 70 mlynedd erbyn hyn ers i mam a'n nhad gerdded drwy ddrysau'r Priordy am y tro cyntaf. Does dim llawer o amheuaeth fod diwyg y Capel wedi newid cryn dipyn ers hynny, gyda'r sgriniau teledu yn eu lle a'r sedd fawr wedi diflannu. Eto'i gyd mae na rai pethau na fydd byth yn newid, neges yr Efengyl a'r cyfle i fwynhau'r gymdeithas glòs a geir o fewn cymuned yr Eglwys.

DIOLCH YN FAWR

Diolch i Beti-Wyn, Mari Price, Eirlys Jones, Gwenda Edwards, Rhian Evans ac Iris Owen, Catrin Heledd Jones, Gwynfor Davies, Angharad Mair, Siân Elin Jones a theuluoedd y Priordy am y lluniau'r mis hwn.

Gwefan yr Undeb: www.annibynwyr.org

Atgofion am y Priorddy

Daethon ni i'r Priorddy yng nghanol y 60au, gyda'r cais am gael bedyddio'r ddau grwt, Prys a Gruffydd. Croeso mawr, meddai'r Gweinidog, y Parch T James Jones. Roedd Sioned eisoes wedi'i bedyddio yng Nghapel Baker Street, Aberystwyth gan y Parch Gwilym ap Robert, wedyn roedd Angharad a Tudur wedi eu bedyddio yng Nghapel Als, Llanelli, gan y Parch Iorwerth Jones.

Ond dyna ni fel teulu nawr yn y Priorddy. Ac o dipyn i beth aeth T James Jones I Gaerdydd a daeth y Parch Alun Page yn ei le. Cefais fy mhenodi yn athrawes I'r Ysgol Sul ac Eirlys (Rees) a Rahel Harris i'r plant lleiaf. Roedd gwahanol athrawon I'r plant oed uwchradd.

Ta beth, roedden ni (Eirlys a fi) wrth ein bodd yn paratoi'r Cwrdd Plant. Fel hyn oedd y drefn. Enid (Jones) yn dweud, 'Beth am y Cwrdd Plant nesaf?' gan nodi bod tua chwe wythnos wedi mynd ers yr un diwetha. 'Dewch tua 7 o'r gloch, fydda i'n eich disgwyl chi'. Eirlys a fi yn mynd yn y car i dŷ Enid. Cnocio'r drws, croeso mawr ac agor ein llyfrau (Y Beibl, y llyfr emynau, unrhyw gân, unrhyw farddoniaeth) ac Enid yn diflannu I'r gegin! Eirlys oedd â gofal y canu ac roedd hi'n feistres ar arwain y plant.

Ymhen rhyw awr, roedd y Cwrdd yn barod, y plant wedi eu dewis a phopeth yn ei le. Ond ble oedd Enid? Tua 8.30 dyma hi'n dod – 'Sut ych chi'n dod mlân?'. 'Wel, wedi gorffen'. 'Nawr te swper'. A dyna'r wledd yn cyrraedd – tray ar ôl tray yn llawn bwydydd blasus. Digon yw dweud fod y Cwrdd Plant nesaf yn mynd I fod yn un da.

Sy'n dod â fi i un o'r prif atgofion sy'n aros yn y cof. Ynghanol yr 80au ac yn arwain at flwyddyn dathlu 400 mlwynddiant cyfieithu'r Beibl, dyma'r Tyst a *Cristion* yn cyhoeddi fod Gŵyl Fawr i'w chynnal yn Llanrhaeadr-ym-Mochnant. Rhaid oedd mynd! Dramodig tua 10 munud o hyd ar ryw stori o'r Beibl.

Cafwyd bws mawr, ond dim ond dyrnaid ohonon ni oedd arno – y

plant wrth gwrs, ambell i riant, a ni'n tair, Eirlys, Enid a fi. Gadael Caerfyrddin yn gynnwys ar fore Sadwrn. Ond ble roedd y capel, neu'r Neuadd Goffa falle? Dim o'r fath beth. 'Yn y cae acw. Mae'r babell i fyny yn barod'. Roedd e'n ddigon mawr i gynnal yr Eisteddfod Genedlaethol Wel, wel, wfft l'r Annibynwyr am y trefniadau ac ar ben popeth, roedd hi'n dechrau bwrw glaw mân. Draw i'r babell â ni – oedd yn ddrafftig, oer a dim cynulleidfa o gwbl. Holi ymhellach, ac ie, roedd un dramodig arall gan griw Mr Dan Lynn James a'i wraig, a byddai'n dechrau am 2 o'r gloch – wedi i'n criw bach ni fwyta'u brechdanau.

John wnaeth y ddramodig fel arfer, yn seiliedig ar stori Sadrach, Mesach ac Abednego yn y ffwrn dân. Chofiai ddim o'r cast i gyd, Llyr Gruffydd ac Elinor Wyn yn gwneud eu darnau yn raenus fel arfer. Ond un darlun byw iawn sydd gen i yw Prys Jenkins – ef oedd y Brenin Nebuchadnesar – ac am ryw reswm wedi ei wisgo fel Elvis! Anghofia'i byth ei weld e'n canu a dawnsio gystal ag Elvis ei hun! Roedd Rahel a Dewi yn rhan o'r tîm hefyd, wrth gwrs. Rahel oedd â gofal y gwisgoedd. A Cen a DT yno'n gefn i ni fel bob amser.

Enillon ni? Naddo, criw Aberystwyth oedd yn fuddugol, er ein bod ni'n tair yn meddwl yn wahanol... Pawb nôl i'r bws. Ni'n mynd i gael swper yn y Marine Hotel ar y prom yn Aberystwyth. Ble mae Aber o Lanrhaeadr? Doedd dim map gan yr un ohonon ni ond redden ni'n synhwyro ei bod yn bell.

Cyrraedd Aber tua 6 o'r gloch, cael swper bendigedig – pysgod a chips posh a hufen iâ tri lliw. Nôl i'r bws ac roeddem nôl yng Nghaerfyrddin erbyn 8 o'r gloch, fel roeddem wedi dweud. Dyna'r trip rhyfedda. Ond chostiodd y swper na dim arall yr un geiniog i'r un ohonon ni.

Bu farw John yn 63 oed ac mae Eirlys, Enid a Rahel (a'u gwŷr) wedi'n gadael ni bellach. Rwyf inne wedi symud o Gaerfyrddin i Gaerdydd ers 20 mlynedd. Yno mae pedwar o'r plant a'u plant nhw, ond mae Sioned, yr hynaf, yn byw ym Mangor gyda'i theulu.

Nawr pan fyddai'n sefyll yn y cyntedd yn y tŷ yma, y peth cynta welu i ar y wal yw tapestri cywrain o waith Enid. A phan dw i'n edrych ar yr ardd, unrhyw adeg o'r flwyddyn, mae potyn brown cerfiedig yn llawn o flodau, anrheg gan Eirlys a Cen. Atgofion am gyfnod hapus a phrysur a ffrindiau oes yn Ysgol Sul y Priordy.

Ymlaen â Ni

Wrth i ni ddathlu pen-blwydd ein capel yn 150 oed, rydyn ni hefyd yn diolch yn fawr iawn am ein heddiw – am gael bod yn aelodau o eglwys fyw a gweithgar sy'n llawn sêl a brwdfrydedd.

Daeth y Parchedig Beti-Wyn James yn weinidog ar ein Gofalaeth yn 2002 ac o dan ei harweiniad rydym yn mwynhau cyfnod anturus a byrlymus a bendithiol dros ben.

Tasg anodd yw ceisio crisialu'r holl ddatblygiadau a fu nid yn unig yn y Priordy ond hefyd yn ein Gofalaeth dan ei gweinidogaeth dros y blynyddoedd hyn. Digon yw dweud bod gweinidogaeth Beti-Wyn, wedi datblygu'n sylweddol, yn fyw ac yn rhithiol, yn ystod ei chyfnod yn ein plith a threiddio ymhell y tu hwnt i furiau'r tri chapel.

Mae Llyfr y Diarhebion yn cynnwys llawer o gynghorion da a rhybuddion amserol. Meddai un adnod: *Lle na cheir gweledigaeth, bydd y bobl ar chwâl*. Diolchwn fod gweledigaeth bositif gan ein Gweinidog – un sydd am ein huno i weld twf yng ngweithgarwch a chenhadaeth yr eglwys gan osod addoli Duw a gweddi yn sylfaen a llyw i'r cyfan. Diolchwn mai nid eglwys sy'n aros yn ei hunfan sydd gennym ond un sy'n barod i fentro.

Addawodd gweinidog newydd un tro wneud ei orau glas dros ei aelodau ond rhybuddiodd nad elastig mohono! A hynny'n ein hatgoffa na allwn feddwl am weinidogaeth gyfan yr eglwys yn nhermau 'gweinidog' yn unig y dyddiau hyn. Mae lle i bob un ohonom gyfrannu yn ôl ei ddoniau at dwf a llwyddiant yr eglwys. A dyna'r cyfraniad mwyaf y gallwn ei wneud – cydweithio â'n gweinidog a'i chynorthwyo i adeiladu ar y sylfeini cadarn a osodwyd er mwyn sicrhau gwell yfory nid yn unig i'n heglwys leol ni yma yng Nghaerfyrddin ond hefyd i'r Eglwys yn gyffredinol.

Mae'r gwaith yn dechrau heddiw. Ymlaen â ni!

CROESO I SIÂN

Ein braint yw croesawu Siân Elin Thomas, i dreulio cyfnod gyda ni yn yr Ofalaeth. Mae hi'n ymgeisydd am y weinidogaeth ac yn astudio'n rhan amser yng Ngholeg y Bedyddwyr Caerdydd. Cawsom gyfle i gael gair â hi'n ddiweddar.

PP: Wel, i ddechrau Siân, tybed beth sydd wedi'ch symbylu i fentro am y weinidogaeth?

ST: *Doedd e ddim yn rhywbeth a wnaeth ddigwydd dros nos. Does dim ffordd arall i'w ddisgrifio ond teimlad fel bod rhywbeth ddim cweit yn iawn. Bod pwysau mawr ar fy ysgwyddau. Rydw i'n cofio siarad â Dylan a dweud yr un peth, er bod gwaith yn grêt a bywyd teuluol yn hapus iawn. Pwysodd y teimlad hwn arnai am dros flwyddyn, ac wrth fynd i'r oedfaon o Sul i Sul o dan Weinidogaeth y Parch Rhosier Morgan yng Nghapel Seion yng Nghrymmych, teimlais mai gwasanaethu'r Arglwydd oedd y ffordd ymlaen. Ac o'r eiliad wnes i siarad â Mr Morgan ar y Sul yma yn y Ffestri, cododd y pwysau. Rydw i'n credu mai Duw oedd yn siarad, Duw oedd yn pwyso, Duw oedd yn fy ysgogi i ddilyn y llwybr i'r Weinidogaeth.*

PP: Chi'n briod â Dylan ac yn fam i ddau o fechgyn, Steffan ac Iwan. mae'n siŵr ei bod hi'n ddigon anodd i gadw cydbwysedd rhwng astudio a gofalu am y teulu!

ST: *Mae hi wedi bod yn sialens enfawr yn ceisio cadw ar ben popeth. Cefnogaeth yw'r gyfrinach. Cefnogaeth Dylan, y bois a'r teulu cyfan. Cefnogaeth yr Ysgol a'r Pennaeth Mrs Jiwli Higginson. Cefnogaeth y Tiwtoriaid yng Ngholeg Bedyddwyr De Cymru a chefnogaeth Capel Y Graig yng*

Nghastellnewydd Emlyn, ble rydw i ar hyn o bryd ar leoliad fel rhan o fy hyfforddiant. Ac wrth gwrs cefnogaeth Duw.

PP: Ond rych chi bron â chyrraedd rhan olaf y daith yn y coleg erbyn hyn!

ST: *Os bydd popeth yn iawn byddaf yn gorffen ym mis Gorffennaf. Mae'n amser cyffrous wrth edrych ymlaen at y dyfodol. Gallaf ddim ond diolch i'r Coleg am eu cefnogaeth ac yn arbennig i'r Parch Ddr Rosa Hunt, sydd wedi bod yn diwtor a mentor arbennig.*

PP: **Chi'n gweithio ar hyn o bryd yn Ysgol y Frenni, Crymmych.**

ST: *Ydw. Cynorthwywraig dosbarth ydw i, yn gweithio ym mlwyddyn 1 ar hyn o bryd. Mae hi'n swydd anodd ond yn un freintiedig iawn. Gweithio yn agos gyda'r plant heb waith papur yr athro! Rydw i wedi bod yn y swydd am 19 mlynedd erbyn hyn.*

PP: **Mae cyswllt agos rhengoedd chi fel teulu hefyd ag Ysgol y Preseli, on'd oes?**

ST: *Mae'r pedwar ohonom wedi bod yn ddisgyblion yn Ysgol y Preseli gyda Steffan dal ym mlwyddyn 11. Mae Iwan wedi symud ymlaen i Goleg Ceredigion erbyn hyn i astudio Technoleg Greadigol. Mae Dylan hefyd yn gweithio yn yr ysgol fel y gofalwr. I chi'n gwybod beth mae nhw'n ddweud am ysgolion. Os i chi eisiau gwybod beth sydd wir yn digwydd mewn ysgol, gofynnwch i'r gofalwr!*

PP: **Eich eglwys leol yw Capel y Bedyddwyr Seion, Crymmych.**

ST: *I ni fel teulu wedi mynychu Seion dros 13 mlynedd o dan Weinidogaeth y Parch Rhosier Morgan. Mae'r bois o hyd yn mynychu'r Ysgol Sul, ac mae Steffan wedi dechrau ar y llwybr i gael ei fedyddio. Fe gefais fy meddyddio amser oeddwn i'n ugain mlwydd oed yng Nghapel Siloam, Y*

Ferwig gan y Parch Gareth Morris.

PP: **Fel rhan o'ch cwrs rych chi'n treulio'r flwyddyn hon yn gweinidogaethu yng Nghapel y Graig, Castellnewydd Emlyn dan oruchwyliaeth y Parchedig Irfon Roberts, Aberteifi. Profiad diddorol?**

ST: *Profiad gwahanol i'r disgwyl oherwydd Covid-19. Wrth reswm dydw i ddim wedi cyflawni cymaint ag yr oeddem wed'i gynllunio.*

Rydw i wedi dod i adnabod yr aelodau yn dda. Rydyn wedi medru

agor drws y capel rywfaif, ac yn gobeithio agor eto dros y misoedd nesaf. Mae'r Parch Irfon Roberts wedi bod yn ffynnon o ddoethineb a chynghor.

PP: A dyma gyfle'n dod nawr i ehangu gorwelion ymhellach drwy gydweithio â gweinidog o enwad arall gyda ni yng Ngofalaeth y Priorddy, Cana, a Bancyfelin. Mae'r Coleg yn oleuedig yn meddwl yn y termau hyn, ddywedwn i.

ST: *Yn hollol. Edrychaf ymlaen at weld sut mae enwad arall yn gweithio a rydw i wir yn gwerthfawrogi cefnogaeth y Parch Beti-Wyn. Dros y flwyddyn ddiwethaf mae hi wedi dod yn ffrind arbennig sydd o hyd yn barod gyda gair o gynghor.*

PP: Wel, Siân, mae bywyd prysur gennych ond beth am oriau hamdden! Beth sy'n eich helpu i ymlacio tybed?

ST: *Yng ngeiriau Lowri Evans Merch y Mynydd ydw i, gyda'r Wes Wes yn llifo drwy fy ngwaed. Felly mae cerdded yn ardal y Preselau yn fy helpu i gael pethau mewn persbectif amser mae popeth yn mynd yn rhy brysus. Ond un o fy hoff bethau yw canu. Canu gyda Chôr Crymych a'r Cylch a chanu cerdd dant gyda Pharti'r Gromlech.*

Ond, fy hoff beth yw canu Cymanfa ac yn mwynhau gymaint nes i fi benderfynu ysgrifennu papur ymchwil ar draddodiad y Gymanfa Ganu yng Nghymru i'r coleg.

Diolch yn fawr iawn i chi am ateb y cwestiynau Siân. Dymuniadau da i chi wrth gydweithio â Beti-Wyn a phawb yn yr Ofalaeth a phob hwyl i chi i'r dyfodol.

YN DYMUNO NODDI PAPUR PRIORDY?

**Cyswllt
PHILIP JONES
Trysorydd**

☎ 01267 233437 / info@maxevans.co.uk

WYTHNOS CYMORTH CRISTNOGOL

10-16 Mai 2021

Mae Cymorth Cristnogol yn cyrraedd carreg filltir o bwys eleni yn 75 oed. Cynhelir Gwasanaeth y Dathlu ar Ddydd Sul 9 Mai 2021. I helpu i ddathlu'r pen-blwydd a chodi arian i gynorthwyo'r elusen bydd unigolion, capeli ac eglwysi a mudiadau yn Cynnal Her 300,000 o gamau. Cedwir at ganllawiau Covid-19 drwy'r holl weithgareddau.

Yn union wedi'r Ail Ryfel Byd fe gafodd yr elusen ei sefydlu i helpu ffoaduriaid yng ngwledydd Ewrop. Ymhen ychydig flynyddoedd, dechreuwyd yr arfer o gynnal Wythnos Cymorth Cristnogol yn ffocws ar gyfer codi arian at ei gwaith.

Mae'r wythnos eleni yn canolbwyntio ar un o'r peryglon mwyaf i bobl yng Nghymru ac ar draws y byd – newid hinsawdd.

Oherwydd newid hinsawdd, rwy'n poeni llawer am fwyd.

Rose Jonathan, Kenya.

Gallwch helpu pobl fel Rose yn ystod Wythnos Cymorth Cristnogol eleni.

A circular photograph of a woman, Rose Jonathan, from Kenya. She is wearing a headwrap and carrying several large yellow plastic jerrycans on a yoke across her shoulders. The background shows a dry, hilly landscape.

Cyhwysir Amlen Rodd yn y Papur hwn.

Am ragor o wybodaeth - Y Parchedig Tom Defis

The logo for Cymorth Cristnogol, featuring the words 'cymorth' and 'cristnogol' in white lowercase letters on a red background that is shaped like a right-pointing arrow.	.Urddas, Cydraddoldeb, Cyfiawnder, Cariad 75 Heol Dŵr, Caerfyrddin, Sir Gaerfyrddin, SA31 1PZ,
--	---

Paratowyd gan Fyfyrrwyr ym Mhrifysgol Abertawe

Thema - Cydraddoldeb i Ferched

Hawliau merched yw hawliadu dynol
Hawliau dynol yw hawliau merched
Ni allwn achub y byd os nad yw'r byd yn gyfartal

Mae hyn yn fwy na hashtag.

Ail-feddyliwn ein geiriau
Trown y negyddol yn gadarnhaol

Nid pengaled ond pwerus.
Nid hunanbwysig, ond hyderus
Nid cegog ond awdurdodol
Nid emosiynol ond angerddol

Ni yw ieuencid Cymru yn sefyll gyda'n chwirydd
ar draws y byd.

Mae coronafeirws wedi stopio'r cloc.
Defnyddiwn y normal newydd i greu dyfodol gwell.
Dyfodol o addysg i bob merch.
Dyfodol o ferched llawn hyder.
Dyfodol cyfartal, o gefn gwlad i'r dinasoedd,
ar draws y byd.

Ni yw myfyrwyr a disgyblion heddiw
Ni yw arloeswyr ac arweinwyr yfory
Chwalwn y nenfwd wydr gyda'n gilydd,
Dilynwn ein breuddwydion,
Gan ddangos y ffordd i'r genedl

Mae hyn yn fwy na hashtag
Gweithreda er mwyn pob merch.
Fe gyda Hi gyda Nhw gyda Ni.
Does dim terfyn ar ein nerth ni, gyda'n gilydd.

GWASANAETHAU DIGIDOL MIS EBRILL

Nos Iau Cablyb - 1 Ebrill 2021

Diolch i Eglwys y Tabernacl am estyn gwahoddiad i ni ymuno â nhw yn eu Hoedfa Gymun ar Nos Iau Cablyd. Llywyddwyd yr oedfa gan Emyr James, Ysgrifennydd yr Eglwys, a'r pregethwr gwadd oedd Y Parchedig Peter Cutts, Porthaethwy, Ynys Môn, a chyn weinidog y Tabernacl. Cafwyd geiriau pwrpasol ganddo ar Ddiwrnod y Swper Olaf cyn iddo'n gwahodd i gydgyuno ar ddiwedd yr oedfa. Braf iawn hefyd oedd cael cwmni Lyn, priod Peter, yn yr oedfa hon.

Dydd Gwener y Grogolith - 2 Ebrill 2021

Roedd yr oedfa fer hon yng ngofal ein Gweinidog yn cynnwys darlleniadau, gweddiâu ac emynau i'n helpu i gyfeirio'n calonnau a'n meddyliau at y Groes ar Fryn Calfaria ble bu farw Iesu er mwyn i ni gael byw. Bu'r cyfan a glywyd yn sicr yn gymorth i ni goffáu croeshoeliad a marwolaeth Iesu a cheisio gwerthfawrogi maint ei gariad yn aberthu drosom.

Sul y Pasg – 4 Ebrill 2021

Yr Oedfa Gymun Ddigidol

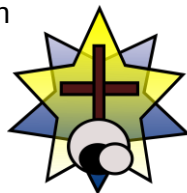
Profiad hyfryd oedd gweld yr Ofalaeth yn dod ynghyd ar Sul pwysicaf y flwyddyn yn y Calendr Cristnogol i ddathlu bod Iesu eto'n fyw! Yng ngeiriau'r emyn a glywsom o waith E Cefni Jones – 'cododd Iesu! Ocheneidiau droes yn gân.' Yn briodol ddigon, ar ddiwrnod ac achlysur mor arbennig, cawsom gydgyuno dan arweiniad ein Gweinidog i gloi'r munudau bendithiol a gawsom yng nghwmni'n gilydd.

Yr Oedfa Ddigidol

Ein braint y Sul hwn oedd ymuno ag Oedfa Undeb yr Annibynwyr Cymraeg gyda Beti-Wyn yn arwain. Daeth y darlleniadau o Efengyl Ioan 20: 1-10: Y Bedd Gwag) a 11-18 Iesu'n ymddangos i Mair

Magdalen). A thrafod sut mae bwrw ymlaen o dywyllwch a dryswch cyfnod Covid-19 oedd yn hawlio sylw'n Gweinidog yn ei myfyrdod. Clywsom mai nid tywyllwch sy'n cael y gair olaf mewn bywyd, yn union fel y canfyddodd Mair Magdalen a'r disgyblion gynt, a bod Duw drwy atgyfodiad Iesu, yn ein galw i weithio dros gyfiawnder ac i drawsnewid ein cymdeithas a'n byd. Crefydd y Wawr yw Cristnogaeth ac mae Duw yn Iesu'n dod â gobaith newydd i ni ac yn ein hannog i edrych ymlaen yn hyderus a chreu bywyd gwell wrth i ni ymlwybro o'r tywyllwch presennol. Diolch i'n Gweinidog a hefyd i Deledu Annibynwyr Cymru am baratoi'r oedfa arbennig hon.

Dydd Sul 11 Ebrill 2021

Cymdeithas a Gweddi

Rydym fel pe baem ni yn yr uchelfannau ar Sul y Pasg ond yn yr iselfannau ar y Sul hwn, sef Sul y Pasg Bach. Fe'n hatgoffwyd gan ein Gweinidog mai lan a lawr yw patrwm bywyd hefyd yn ddigon aml. Mae amgylchiadau bywyd yn gallu newid mewn amrantiad ond 'Yr Arglwydd sydd yr un' er gwaethaf pawb a phopeth. Mae'r Arglwydd yn drech nag unrhyw ddigalondid neu ofnau ac ar gael i'n helpu ninnau bob amser, fel y disgyblion gynt, beth bynnag yw'n sefyllfa a'n cyflwr. Ar y Sul hwn yn 2002 y dechreuodd Beti-Wyn ar ei gweinidogaeth yn ein Gofalaeth Diolchwyd iddi am ei gwaith a dymunwyd yn dda iddi i'r dyfodol.

Yr Oedfa Ddigidol

Cyflwynodd ein Gweinidog yr oedfa o'r gofeb i Gwynfor Evans sydd yng Ngharn Goch, ger pentref Bethlehem, Sir Gâr, Priodol iawn oedd hynny gan mai'r Parchedig Guto Prys ap Gwynfor, un o feibion Gwynfor Evans, oedd yn traddodi'r myfyrdod. Yntau oedd i fod i bregethu yn ein Gofalaeth ar y Sul hwn ond diolch iddo am gytuno i gyflwyno'i neges yn rhithiol y tro hwn. Daeth y darlleniad, gydag Elin Wyn James yn ei gyflwyno, o Efengyl Ioan 20: 24-29, sef darn yn ymwneud ag anghrediniaeth Thomas. Cafwyd gweddi gan ein Gweinidog. Trafodwyd y cefndir i anghrediniaeth Thomas yn y myfyrdod ac fel y cafodd brofiad o edifeirwch a genedigaeth newydd ar ôl iddo ddod wyneb yn wyneb â'r Iesu atgyfodedig yn yr oruwch

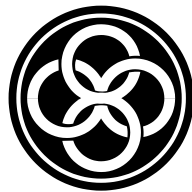
ystafell adeg y Pasg bach. 'Fy Arglwydd a'm Duw' oedd ei eiriau. I Tomos, roedd atgyfodiad Iesu'n brawf ei fod yn Dduw. Ac mae angen i ninnau weld holl weinidogaeth Iesu ac yn wir holl fywyd trwy lygaid yr Atgyfodiad. Ond dywed Iesu nad oes angen i ni weld yn faterol er mwyn credu - *Gwyn eu byd y rhai a gredodd heb iddynt weld yw ei neges*. Cofnodwyd yr hanes gan Ioan er mwyn i bobl flynyddoedd yn ddiweddarach gredu tystiolaeth y llygad-dystion.

Dydd Sul 18 Ebrill 2021

Dyma'r Sul y dychwelon ni i'r Priordy wrth i reoliadau Covid-19 lacio ychydig. Da dweud fod cynulleifa gref wedi ymuno â'r Oedfa ynghyd â nifer yn fyw ar Zoom o'u cartrefi. Ar y Sul hwn hefyd bu'n Gweinidog yn cynnal Yr Oedfa ar Radio Cymru. Roedd ei phwyslais yn ei myfyrdod ar le Iesu yng nghanol bywyd y byd. Gwnaeth hynny drwy gyfrwng tair golygfa yn yr Efengylau, sef Iesu'n fachgen yn y Deml yn Jerwsalem adeg Gŵyl y Pasg, Iesu ar y Groes ar Ddydd Gwener y Groglith a'r Iesu atgyfodedig yn ymddangos i'r disgyblion ar Nos Sul y Pasg. Mae'r Efengyl yn galw arnom i osod yr Iesu byw yn y canol ac yna hefyd ym mhob agwedd ar ein bywyd ni heddiw mae Iesu'n dymuno bod. Diolch i Elin am ein harwain mewn gweddi ac i Tomos a Siwan am y darlenniadau.

**Tua
Dechrau;r
70au**

Mae colofn yn dwyn yr enw Rhwydwaith yn ymddangos yn ein Papur o fis i fis ac yn ceisio crisialu hynt a helynt ein haelodau a'u clymu ynghyd.

Brawdoliaeth, un o gerddi Waldo Williams a fu'n gyfrifol am symblu'r enw yn y lle cyntaf.

Roedd Waldo Williams (30 Medi 1904 – 20 Mai 1971) yn heddychwyr, yn grynwr, yn genedlaetholwr, yn sosialydd ac yn un o feirdd Cymraeg mwya'r ugeinfed ganrif. Yn y gerdd Brawdoliaeth mae'n pwysleisio'r angen am heddwch a chariad ar draws y byd.

I gofio'n ddiochgar am Waldo -- union hanner can mlynedd yn ôl i'r mis hwn ers ei golli – cyhoeddwn ei gerdd arbennig yn llawn – cerdd a gafodd ei datgan mor hyfryd gan Tecwyn Ifan yn ei albwm *Wybren Las*.

Brawdoliaeth

Mae rhwydwaith dirgel Duw Yn cydio pob dyn byw; Cymod a chyflawn we Myfi, Tydi, Efe. Mae'n gwerthoedd ynddo'n gudd, Ei dyndra ydyw'r ffydd; Mae'r hwn fu'n gaeth yn rhydd.	Mae Cariad yn dreftâd Tu hwnt i Ryddid Gwlad. Cymerth yr lesu ran Yng ngwlad y Publican. Mae concwest wych nas gwêl Y Phariseaidd sêl. Henffych y dydd y gwêl.
Mae'r hen frawdgarwch syml Tu hwnt i ffurfiau'r Deml. Â'r Lefiad heibio i'r fan, Plyg y Samaritan. Myfi, Tydi, ynghyd Er holl raniadau'r byd – Efe'n cyfannu'i fyd .	Mae Teyrnas gref, a'i rhaith Yw cydymdeimlad maith. Cymod a chyflawn we Myfi, Tydi, Efe, A'n cyfyd uwch y cnawd. Pa werth nas thry yn wawd Pan laddo dyn ei frawd?

DYMUNWN yn dda i bawb sy'n anhwylyd y dyddiau hyn, yn enwedig y rhai, yn cynnwys Eleri James, sy'n cael neu wedi cael triniaeth yn yr ysbyty a phob un sy'n gaeth i'w haelwydydd ar hyn o bryd. Ein cofion cynhesaf atoch i gyd.

Bu Beti-Wyn ar *Prynhawn Da* ar **S4C** ar Ddydd Gwener y Groglith yn sôn am draddodiadau'r Pasg, a'r ffordd mae'r eglwys wedi addasu yn ystod y pandemig, yn enwedig er mwyn dathlu Gŵyl yr Atgyfodiad - Prif Ŵyl yr Eglwys Gristnogol.

Diolch i Angharad Richards (Bancyfelin), Catrin Heledd Jones, Tim Hayes, Huw Michael (Y Priordy) a Marlene Jones (Cana) am fod yn gyfrifol am Ddarlleniadau'r Dydd ar Wepryd a YouTube ein Gofalaeth yn ystod yr Wythnos Fawr. Gwerthfawrogwyd y cyfraniadau'n fawr.

Bu Manon Ifan yn sgwrsio am Ŵyl Fach y Fro ar **Raglen Shân Cothi** ar **Radio Cymru**. Manon yw trefnydd yr Ŵyl Gelfyddydol Gymraeg hon sydd fel arfer yn cael ei chynnal ar Ynys y Barri ond bydd yn Ŵyl rithiol y tro hwn. A bu'r Dr Llinos Roberts yn trafod y Brechiad ac yna'r cyflwr MS ar **Pnawn Da** ar **S4C** yn ddiweddar.

Bu Beti-Wyn ar **Dros Ginio** ar **Radio Cymru** yn trafod effeithiau Covid-19 ar y gallu i alaru – testun a drafodwyd ganddi yn **Y Tyst** yn ddiweddar. Roedd **Yr Oedfa** un bore Sul ar **Radio Cymru** yng ngofal ein Gweinidog a diolch iddi am fyfyrddod arbennig ac i Elin (gweddi) a Siwan a Tomos (darlleniadau) am eu cyfraniad gwerthfawr hwy.

Ar **Radio Cymru** clywyd Ken Owens yn Ysgol Bro Myrddin yn beirniadau Gwobr Cymreictod Grav 70 mlynedd ers geni'r Cawr o'r Mynydd. Fel y nodwyd yn ein rhifyn diwethaf yr enillydd cyntaf oedd Gwenllian Jones – llongyfarchiadau mawr iddi.

Bu Elinor Wyn Reynolds yn adolygu tair cyfrol o farddoniaeth a gyhoeddwyd ym mis Mawrth ar **Raglen Dewi Llwyd ar Fore Sul**, **sef Rhwng Teifi, Dyfi a'r Don** (gol. Idris Reynolds), **DNA** (Gwenallt Llwyd Ifan) a **Rhwng Dau Olau** (Ifor ap Glyn).

Un o'r cyfranwyr i'r gyfrol *Gair y Dydd* (*Ebrill, Mai, Mehefin* 2021) yw Alun Charles. Deunydd defosiwn dyddiol sydd yn y gyfrol a gyhoeddir bedair gwaith y flwyddyn (fesul tri mis) gan Bwyllgor Darlleniadau Beiblaidd Cytûn.

I gloi, mae Alwen Owen newydd ddathlu pen-blwydd arbennig. Efallai i rai ohonoch weld y cyfarchion iddi ar **Heno** ar **S4C**. Ein dymuniadau gorau i ti Alwen oddi wrth bawb yn y Priordy!

**Unrhyw newyddion ar gyfer rhifyn Mehefin i'n
Gweinidog neu Alun Charles**

CYDYMDEIMLAD

Estynnwn ein cydymdeimlad â Sulwyn a Glenys Thomas ar golli cefnder Sulwyn, sef Daniel Hughes Evans, Llanybydder ar 29 Mawrth 2021. Meddylwn am ei briod Olga a'r teulu cyfan yn eu profedigaeth a'u hiraeth.

Cofwn hefyd am Mari Jenkins ar golli gŵr ei chyfnither Kathryn ar 18 Ebrill 2021, sef Greg Morgan o'r Eglwys Newydd, Caerdydd. Mae'n meddyliau gyda'i briod a'r teulu cyfan yn eu galar.

DYLETSWYDDAU

GOFALWR / GWRESOGWR Y MIS

Mai		Mehefin	
Gofalwr	Gwresogwr	Gofalwr	Gwresogwr
Elis Jones		Gareth Gravell	

DARLLENWYR

Mai	2	Siân Axford	Mehefin	6	Delyth G Davies
	9	Ffion Parsons		13	Carys Morgans
	16	Tim Hayes	<i>Sul y Tadau</i>	20	Y Tadau
<i>Pentecost</i>	23	Cwrdd Plant	<i>Pentecost</i>	27	June Thomas
	30	Rosan Saunders			

CYHOEDDWYR

Mai	Alison Parsons	Mehefin	Elinor W Reynolds
-----	----------------	---------	-------------------

Y SULLIADUR

Mai	2	Bore	Oedfa Deulu gyda'n Gweinidog	C
	9	Bore	Oedfa Deulu gyda'n Gweinidog	
	16	Bore	Oedfa Deulu gyda'r Parchedig Llywelyn Picton Jones	
<i>Pentecost</i>	23	Bore	Cwrdd Plant gyda'n Gweinidog	
	30	Bore	Oedfa Deulu gyda'n Gweinidog	

Mehefin	6	Bore	Oedfa Deulu gyda'n Gweinidog	C
	13	Bore	Oedfa Deulu gyda'n Gweinidog	
<i>Sul y Tadau</i>	20	Bore	Oedfa Deulu gyda'n Gweinidog	
	27	Bore	Oedfa gyda'n Haelodau	

Oedfa Fyw dros Zoom ar gyfer y sawl sy'n hunanynysu
Oedfa Ddigidol hefyd yn hwyrach ymlaen

CALENDR Y PLANT A'R BOBL IFAINC

Mae cyfle i Blant yr Ysgol Sul a PIP ymuno â'r Oedfa Deulu bob Sul.
Bydd y Calendr yn ymddangos unwaith y bydd yr Ysgol Sul yn ailddechrau.

DALIER SYLW

Roedd hi'n hyfryd ein bod wedi gallu ailddechrau
cynnal oedfaon wyneb yn wyneb ar Ddydd Sul
18 Ebrill 2021. Hyderwn y bydd yr amgylchiadau lleol yn caniatáu
i ni barhau i wneud hynny. Byddwn, wrth gwrs,
yn cadw golwg ar y sefyllfa'n ddyddiol a rhown wybod am
unrhyw newidiadau i'r Suliadur mewn da bryd. Pwysleisiwn hefyd
y byddwn yn deall yn iawn os na fydd rhai ohonom yn teimlo'n
ddigon hyderus i fentro i'r oedfaon ar hyn o bryd.